

TARKAFORGÓ 22.

**MÓDSZERTANI KIADVÁNY
ISKOLAI ÉS GYERMEKKÖNYVTÁROSOKNAK**

**ZALAEGERSZEG
2008.**

TARKAFORGÓ
Gyermekkönyvtári foglalkozások

Szerkesztette:
FEJESNÉ SZABÓ PIROSKA
OLÁH ROZÁLIA

Felelős kiadó: Kiss Gábor igazgató
Készült: a Deák Ferenc Megyei Könyvtár sokszorosító üzemében
100 példányban
Zalaegerszeg, 2008.

TARTALOM

Bevezető	5
1. Drámapedagógiai foglalkozások. Szépirodalmi művek feldolgozása drámapedagógiai módszerekkel. Foglalkozásvezető: Kocsis Eszter	6
1.1 Az egerek és a macska. Drámafoglalkozás 1. és 2. osztályosoknak	8
1.2 A tücsök és a hangya. Drámafoglalkozás 2. osztályosoknak	10
1.3 Fekete István: Vuk. Drámafoglalkozás 3. osztályosoknak	12
1.4 A magányos királyfi. Drámafoglalkozás 3. osztályosoknak	13
1.5 Mesebólt. Drámafoglalkozás 3. osztályosoknak	14
1.6 A pettyetlen katica. Drámafoglalkozás 3. osztályosoknak	16
1.7 A 100 éves tölgyfa. Drámafoglalkozás 3. osztályosoknak	18
1.8 Rudyard Kipling: A dzsungel könyve. Drámafoglalkozás 4. osztályosoknak	20
1.9 A törpe királyfi. Drámafoglalkozás 4. osztályosoknak	22
1.10 Csen Szu – Koreai népmese. Drámafoglalkozás 4. és 5. osztályosoknak	24
1.11 Lázár Ervin: A Négyszögletű Kerek Erdő. Drámafoglalkozás 4. és 5. osztályosoknak ...	25
1.12 Szent Margit legendája. Drámafoglalkozás 4. osztályosoknak	27
1.13 Szóló szőlő, mosolygó alma, csengő barack. Drámafoglalkozás 4. és 5. osztályosoknak ..	29
1.14 Benedek Elek: Ribi(z)ke. Drámafoglalkozás 4. és 5. osztályosoknak	31
1.15 A vén kutya. Drámafoglalkozás 4. és 5. osztályosoknak	33
2. Integrációs bábfoglalkozások. Foglalkozásvezető: Nátránné Hegyi Györgyi	35
2.1 Weöres Sándor: A kutya-tár. Bábfoglalkozás 1. és 2. osztályosoknak	36
2.2 Móricz Zsigmond: Iciri-Piciri. Bábfoglalkozás 2. osztályosoknak	37
2.3 A parasztember és a buta szörnyeteg, avagy – Tengu. Bábfoglalkozás 2. osztályosoknak .	39
2.4 A répa. Bábfoglalkozás 2. osztályosoknak	41
2.5 A három csibe. Bábfoglalkozás 3. osztályosoknak	42
2.6 A nyulacska harangocskája. Bábfoglalkozás 3. osztályosoknak	43
2.7 A csökönyös elefántkölyök. Bábfoglalkozás 4. osztályosoknak	44
2.8 A kakas és a pipe. Bábfoglalkozás 4. osztályosoknak	45
2.9 A kiskakas gyémánt félkrajcárja. Bábfoglalkozás 4. osztályosoknak	46
2.10 A brémai muzsikusok. Bábfoglalkozás 4. és 5. osztályosoknak	48
2.11 Nagytakarítás a Napnál. Bábfoglalkozás 4. és 5. osztályosoknak	49
3. Integrációs kézműves foglalkozások. Foglalkozásvezető: Zsirainé Kulcsár Mária	50
3.1 Üvegfestés, üvegmatrica készítése. Kézműves foglalkozás 1. és 2. osztályosoknak	
3.2.1 Húsvétvárás. Csuhenyuszi és agyagkosárka készítése. Kézműves foglalkozás 2. osztályosoknak	52
3.2.2 Húsvéti cserépdísz készítése. Kézműves foglalkozás 2. osztályosoknak	54
3.3.1 A karácsonyi mézes hangulata. Mézeskalács készítés 2. osztályosokkal	55
3.3.2 Decemberi ünnepek. Kézműves foglalkozás	56
3.3.3 Szép karácsony! Dekupázstechnikával készült szalvétaképek. Kézműves foglalkozás ...	57
3.3.4 A gyertya lángja. Kézműves foglalkozás 4. és 5. osztályosoknak	58
3.4 Kosárfonás. Kézműves foglalkozás 3. osztályosoknak	60
3.5 Gyöngyfüzés. Kézműves foglalkozás 4. és 5. osztályosoknak	62
4. Verses-zenés gyermekműsorok. Előadó: Kelemen Gyula	63
4.1 Madarak tolláról. Verses-zenés összeállítás a költészet napja alkalmából 1-5. osztályosoknak	64
Az integráció megvalósulásának tapasztalatai	67

BEVEZETŐ

Gyermekkönyvtárunk évek óta rendszeresen foglalkozik értelmileg sérült, speciális tantervű általános iskolába járó gyermekekkel, akik a zalaegerszegi Béke Ligeti Általános Iskola és Speciális Szakiskola tanulói. A 2004/2005. és a 2005/2006. tanévben „*A fogyatékos gyermekek társadalmi integrációját segítő művészeti foglalkozások támogatása*” pályázat segítségével lehetőségünk nyílt arra, hogy művészeti tartalmú programok élményével ajándékozhattuk meg a segítségre szoruló gyerekeket. A 2007/2008-as tanévben az integrációs foglalkozásokat a Nemzeti Kulturális Alapprogram és Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Önkormányzata támogatta.

A foglalkozássorozatot az osztályokat kísérő pedagógusokkal egyeztetve 2004 decemberétől 2008 májusáig – havonta egy alkalommal, négyhetente periodikusan ismétlődve – rendeztük meg a speciális tantervű iskola 2–3–4–5. osztályos tanulóinak (ez összesen tanévenként 4 x 6 azaz 24 foglalkozást jelentett).

Az integráció megvalósításához minden alkalommal a hasonló korcsoportból 10–15 fős kiscsoportot hívtunk a gyermekkönyvtár ellátóközterébe tartozó normál tantervű iskolából oly módon, hogy az így kialakuló 20–25 fős csoport (50–50 százalék fogyatékos és ép gyermek) összetétele a foglalkozássorozat alatt változatlan maradjon. Így lehetőség nyílt arra, hogy a gyerekek egymást megismerjék, elfogadják és kialakulhatott a közös tevékenység, a szolidaritás.

A művészeti foglalkozásokkal elsősorban az élménynyújtás volt a célunk, mindenekelőtt az, hogy a gyerekek jól érezzék magukat a gyermekkönyvtárban, szívesen gondoljanak vissza az együtt töltött órákra. A speciális nevelési igényű és ép gyerekek együttes részvételével célunk a másság elfogadására való ösztönzés, az integráció elősegítése, a szolidaritás érzésének kifejtése. A hátrányos helyzetű (sajátos nevelési igényű) gyerekekkel való foglalkozással könyvtárunk alapvető feladatának is eleget tesz: az esélyegyenlőséget biztosítja számukra a könyvtári szolgáltatások nyújtásával. A tanulásban akadályoztatott (enyhe fokban értelmi fogyatékos) tanulók iskolájával való együttműködés további erősítése is a céljaink között szerepelt a programsorozat megvalósításakor. A foglalkozásokon elhangzott, feldolgozott mesék és versek, valamint a csoportos kölcsönzések hozzájárultak a gyerekek olvasóvá és könyvtárhasználóvá neveléséhez is.

A különböző típusú foglalkozásokkal változatos, sokszínű programokat szerveztünk:

- *a mesefeldolgozások drámapedagógiai módszerekkel és bábozással* a szépirodalmi olvasmányok megértését és átélését segítették elő rajzos és játékos módszerekkel;
- *a kézműves foglalkozások* a kreativitás fejlesztése mellett a tárgyalkotás és ajándékkészítés örömet is nyújtották (karácsonyi, húsvéti és anyák napi ajándékok készítése különböző technikákkal);
- *a játékos verses-zenés gyermekműsorok* a költészet napjához kapcsolódóan különösen alkalmasak voltak arra, hogy a gyerekek együtt játszva és énekelve feloldódjanak. Emellett ezek a programok fejlesztették irodalmi és zenei ízlésüket is.

Módszertani kiadványunkban a Deák Ferenc Megyei Könyvtár Gyermekkönyvtárában 2004–2008-ban megtartott integrációs művészeti foglalkozások leírását adjuk közre. Ajánljuk mindazoknak a pedagógusoknak és könyvtárosoknak, akik a gyerekek felzárkóztatásán és esztétikai nevelésén munkálkodnak.

1. Drámapedagógiai foglalkozások

Szépirodalmi művek feldolgozása drámapedagógiai módszerekkel

A drámapedagógia, mint oktatási-nevelési tevékenységi forma évszázadok óta él az európai gyakorlatban. Kocsis Eszter drámapedagógus – az integrációs foglalkozások egyik vezetője – közművelődési és oktatói munkájában is alkalmazza e sajátos módszert. A drámapedagógia szerepét és jelentőségét az irodalmi nevelésben a következőképpen fogalmazta meg:

- „A drámapedagógia határozottan elismeri a gyermekek már meglévő, ún. saját kulturális forrásait, azokat kihívást jelentő módon fejleszti tovább, hidat ver az ismert és ismeretlen között.
- A drámában a tanár és a tanuló között partneri viszony áll fenn, hiszen a tanulást közös erőfeszítésként élik meg.
- A megismerés új útjait kínálja a drámában résztvevők számára – akik hallgatói-nézői és alkotói is egyben a játéknak – nem pusztán passzív befogadói, hanem aktív jelentésteremtői szerepet kínál.”

A foglalkozásvezető a játékot, mint egy üres, sokrekeszes dobozt nyújtja át a játékosoknak, akik saját ötleteik révén töltik meg tartalommal. A játék során gondolatok adásvétele történik; a csoport ötletei, javaslatai is a közös cél, a játék folytatása érdekében születnek. Arra épít, hogy a gyermekek cselekvés közben tanulnak leghatékonyabban, és élmények alapján tevékenykednek legeredményesebben.

A drámapedagógia hatása a szépirodalmi művek feldolgozása kapcsán az alábbi területeken hoz változást:

- Változás a megértésben: a mű által felvetett téma, központi probléma kapcsán a korábbi megértési szint a dráma hatására módosul.
- Változás a szociális viselkedés terén: a szerepjátékot, mint stratégiát arra használja a tanuló, hogy mások viselkedését értelmezze.
- A nyelvi tapasztalatok megváltozása.

A drámajáték során a gyermekek a dramatikus cselekvéseken keresztül, azok verbális feldolgozása során fogalmazzák meg gondolataikat az adott témával kapcsolatban. Fontos az, hogy igazodjon a résztvevők életkorához, mentális érettségéhez, érintettségéhez, valamint a tanulók élményanyagához (nem kell, hogy megtörténjen velük, de legyen számukra ismert).

Az integrációs foglalkozásokon legmarkánsabban éppen a mentális és nyelvi (írásbeli és szóbeli kommunikációs) készségbeli különbségek mutatkoztak meg; ám ennek ellenére a közös játékok minden esetben eredményesnek és élményekben gazdagnak bizonyultak. Ugyanakkor ezen heterogén összetételű csoportok esetében szembeűnő és jelentős változást hozott a közös drámamunka az egymás iránti elfogadás, pozitív, segítő attitűd, mások szükségleteinek fel- és elismerésében.

A dráma által a gyermekek számára megajánlott szerepek, szituációk biztosították a résztvevők pszichés biztonságát, mivel az őket körülvevő kontextus térben és időben is eltávolította őket a valós helyzetüktől és énjüktől.

Az integrációs foglalkozásokon – és általában a drámajáték esetében – a jól kiválasztott szépirodalmi mű a biztosítéka céljaink elérésének. A feldolgozandó mese már a játék kezdetén biztosít egyfajta kíváncsiságot, mentális izgalmat, valamint a tanulók dráma iránti elkötelezettségét, a drámai szituációkon belüli feszültség pedig fenntartja a játékosok figyelmét.

A drámafoglalkozás középpontjában egy konkrét kérdés formájában megfogalmazott FÓKUSZ áll, amely köré a foglalkozásvezető a különféle dramatikus munkaformák, drámai konvenciók által szervezi a játékot.

A feldolgozandó mű, az általa felvetett téma, probléma kiválasztása, majd a foglalkozás megszervezése és vezetése a foglalkozásvezető felelőssége. A drámafoglalkozás legfontosabb része a kontextusépítő szakasz, melyben a tér-idő-emberi viszonylatok megteremtése zajlik. A játék során leggyakrabban alkalmazott konvenciók:

- *Szerep a falon*: ennek az eszköznek a lényege, hogy egész csoportos egyeztetés keretében összegyűjtjük mindazt, amit egy szereplőről, annak külső és belső tulajdonságairól gondo-

lunk, illetve megtudunk. Visszatérhetünk ehhez az eszökhöz a foglalkozás késöbbi szakaszában is, pl. egy-egy döntési helyzet okainak vizsgálatakor. Kiválóan alkalmas ez a konvenció a jellemfejlödés vizsgálatára.

- *Közös rajzolás:* a játszóknban segíti a felépülö játékvilág konkrét képi megfogalmazását. Megjelenési formája lehet: rajz, tervrajz, plakát, térkép – egész vagy kiscsoportos formában. Vele rokon eszköz a termeghatározás, melynek során a rendelkezésre álló bútorokból díszlet születik.
- *Tabló, állókép:* a játszókn mozdulatlan csoportképet hoznak létre önmagukból. Ezt bemutatják a másik csoportnak, akik elemzik azt, vagyis megfogalmazzák a képen látható szereplök viszonyát, érzéseit, stb. A konvenció alkalmas a történetalakítás epikus pillanatainak sűrítésére, egy adott történetszakasz lényegének, jellemző pillanatainak megfogalmazására.
- *Narratív konvenciókn:* a dráma történetének vagy elkövetkezö eseményeinek egyes dimenzióit hangsúlyozzák. Döntö fontosságú események középpontba állítására vagy a bonyodalom bevezetésére, kidolgozására használatosak.
- *Gyűlés:* a csoporttagok összegyűlnek, hogy új információkat szerezzenek, megtervezzék a teendöket, közös döntéseket hozzanak. A gyűlést a foglalkozásvezetö kezdeményezi, aki szerepbe is léphet, amivel felkeltheti az érdeklödést, irányíthatja a tevékenységet, választási lehetőséget nyújthat, részvételre ösztönözhet.
- *Forró szék:* a csoport tagjai szerepen kívül dolgoznak, kérdéseket tehetnek fel a játék egy szerepében levö résztvevöknek.
- *Kiscsoportos improvizáció:* kisebb csoportok a cselekmény alternatív megoldási módjainak szemléltetésére rögtönzéseket terveznek meg, készíténekn elő és mutatnak be. Az improvizációkn az adott szituáció vagy élmény aktuális értelmezését mutatják be.

A drámafoglalkozásokon a gyerekek megértették a feldolgozott műveket, és élvezték az aktív részvételt (ráhangoló és szerepjátékok, rajzos feladatok stb.). A drámajátékok szokatlanul varázsos hangulata, az együttlétt és a tanulás új formája maradandó élményt hagyott a gyerekekben.

1.1 AZ EGEREK ÉS A MACSKA

Drámafoglalkozás 1. és 2. osztályosoknak

Részvevők:

a Dózsa György Általános Iskola 1. osztályos
és a Béke Ligeti Általános Iskola 2. osztályos tanulói

A foglalkozást vezette:

Kocsis Eszter

Ráhangoló játék

A mai alkalommal egy olyan mesével ismerkedünk meg, amely egy egércsaládról szól. Történetünk másik főszereplője a macska, az egerek ádáz ellensége.

Nagyon népes ez az egércsalád, amelynek ti lesztek a tagjai. Egy többszintes házban élnek az egerek. Hol lakhatnak ezen belül, a ház melyik részén (pince, padlás, éléskamra)? Az egerek a kicsinyeiknek pihe-puha egérlyukat alakítottak ki. Ideális hely számukra a pince (zöldségfélék, krumpli, répa), ám a padláson is remek búvóhelyet találnak. Ott tárolják a lakók a búzát, kukoricát, diót. Az okos egerek kirágják a zsákokat, így férnek hozzá az élelemhez.

Közös rajz a helyszínről

Dőljetez hátra a széken, a jobb kezetez tartásátok felfelé! A játévezető megériinti pár diák kezét. Ők lesznek a tagjai az egyik csoportnak. A másik csoportot azok alkotják, akik kezét nem fogta meg a játévezető. Mindkét csoport kap egy-egy csomagolópapírt és zsírkrétát. A feladat az, hogy rajzolják le a házat, ahol laknak, illetve az egérlyukak lehetséges helyét is jelöljék be.

A történet kibontakozása

Mi leszünk a kisegerek. Mindenki válasszon magának egy egérnevet! (Pl.: Cincogi, Cini-Cini, Cini-Nyi.) A tanulók kis cédulákat kapnak, amire felírják a saját egérnevüket.

Milyen az egerek átlagos, mindennapi élete? Jellemző, hogy nappal alszanak, pihennek és éjszaka keresik az élelmet, akkor „portyáznak”.

Mindenki álljon be egy-egy „egérpózbá”! Mutassátok be szemléletesen, hogyan ébredenek álmukból!

A házban él egy nagy testű kandúrmacska is. Sok alkalommal kellett előle menekülni az egereknek. Adjunk ennek a cicának egy jellemző nevet! Mivel szürke csíkos a bundája, hívjuk őt Tigrisnek! Ez a macska nappal alszik, szunyókál, de vadászik is. Néha-néha elkóborol a szomszéd házakhoz. Miért nem engedi be a gazdasszony a cicát az éléskamrába? (Ott megenné a húst, belekóstolna a tejfölbe...)

A játévezető is szerepet kap a mesében: ő lesz a „vándoregér”. Mindig vándorol tovább, házról házra, egyik helyen sem telepszik le véglegesen.

A szomszéd macska kapott egy levelet. Röviden így hangzik: „Szia, Cicus ! A házunkban hemzsegek az egerek. Ma ebéd utáni szunyókálásom alatt ellopták, elcsenték az ételmaradékot, egy morzsát sem hagytak. Várom segítségedet! Holnap egy grillpartira meghívlak benneteket!”

Az egerek azonban „lefülelték”, elkapták a levelet. Miután elolvasták, nagyon megrémültek. Hogyan tudnánk szembeszállni ezzel a nagy testű macskával? Csapdát kellene neki valahogy állítani. Ehhez azonban edzeni kell magunkat fizikailag!

Most erősítő gyakorlatok következnek.

Első gyakorlat: körbe-körbe sétálunk; a „sajt” szóra leguggolunk; a „csapda” szóra felugrunk a levegőbe; a „lyuk” szóra átbújunk a képzeletbeli lyukon.

Második gyakorlat: a hallásunkat is fejleszteni kell! Csukjátok be a szemetezket! Akinek az „egérnevet” sűgja a játévezető, az jelentkezen!

Harmadik gyakorlat: néhány kisegér vesz részt benne. A filctollakat középre, egymás mellé tesszük. Menjünk hátrébb a tollaktól, amelyek az ételmorzsákat jelképezik. Óvatosan merészkedjetez előre, hogy megszerezzétez a morzsákat! A játévezető lesz a cirmos. Ha odanéz a macska, az osonó egereknek mozdulatlaná kell merevedni. Sok egér ügyes volt, megszerezte a morzsákat.

Az edzés után már ügyesek lettünk, szembeszállhatunk a macskával.

Született egy jó ötlet is! A macska nyakába csengőt kellene kötni, hogy halljuk, merre járkal. Milyen szövetségest találhatnánk ehhez a hadművelethez? Ha a csengő ajándék lenne? Egy helyes cicalány küldené ajándékba? Hamarosan úgyis születésnapja lesz Tigrisnek. Játsszuk el a fiúmacska és a lánymacska szerepét, találkozását! A cicalány nagy kedvesen felkötöti a fiúmacska nyakába a csengettyűt. Talán ezek után kevesebb gondjuk lesz a kis egérkéknek a macskával.

Befejezés

A vándoregérnek tovább kell indulnia; mások is várják jó ötleteit, ha bajba kerülnének. Az egércsalád vígan, felszabadultan ünnepelhet. Egy közös fényképen megörökítjük mai mesénk szereplőit. Itt a vége, fuss el véle!

Foglalkozás értékelése

A tanulók élvezték az egerek és a macska küzdelmének alakulását. A történet kibontakozásakor egyértelműen a kissegerek pártjára álltak. Jó kis ötleteket adtak a „macskaveszély” elhárításához. Élvezték a közös játékokat, remekül személyesítették meg az állatszereplőket.

1.2 A TÜCSÖK ÉS A HANGYA

Drámafoglalkozás 2. osztályosoknak

Résztevők:

a Dózsa György Általános Iskola 2. osztályos
és a Béke Ligeti Általános Iskola 2. osztályos tanulói

A foglalkozást vezette:

Kocsis Eszter

A foglalkozás menete

Kacsintós játékkal indítunk. Lényege, hogy egy valaki a kör közepére áll, a többiek pedig alkotnak egy külső és egy belső kört. A külső körben állók hátra teszik a kezüket. A kör közepén álló tanuló kacsint egy, a belső körben álló gyerekekre. A külső körben álló eközben nem engedi, hogy az előtte álló a kacsintóhoz szaladjon. Ha mégis sikerül ellépni, akkor a körben álló tanuló helyét foglalja el; aki bent volt, az pedig a külső körbe megy.

Következő játékunknál szavakat kell megjegyezni. A gyerekek egy nagy kört alkotnak, és négy szóra figyelnek. A szavak a következők: izeg-mozog; lusta-szorgos. Beszéljük meg, hogy melyik szó mit jelent! A játék lényege, hogy akire ránéz a játékvezető, és az egyik szót mondja a szópárok közül, akkor a gyerekeknek a szó párját kell mondania. A játékvezető a kör közepén áll, és mondja a szavakat. Lehetőleg ne egymás után haladjunk a sorban, hanem véletlenszerűen válasszunk egy-egy diákot. Aki nem tud válaszolni, nem tudja a szó párját felelni, az kiesik a játékból.

Ezután „korongos játék” következik. Színes korongokat szórunk szét (piros és kék színűt). Kiválasztunk néhány gyereket, ők játszanak először. Az a feladatuk, hogy minél több korongot gyűjtsenek össze. A játék tappsal kezdődik, s ezzel is ér véget.

A mese feldolgozása

Esetekbe jut-e olyan mese, ahol lusta és szorgalmas állatok szerepeltek? Esetleg olyanra is emlékeztek, amelyikben az egyik állat gyűjtögetett? A mai alkalommal A tücsök és a hangya című mesét fogjuk eljátszani. Ismeri valaki ezt a mesét? Ha igen, akkor honnét ismerős? Olvassuk fel hangosan a verses mesét!

A felolvasás után minden gyermek feláll, és egy szoborcsoportot alakítanak ki (a szorgos hangyacsoporthoz jelenítik meg). Eközben zene szól. Amikor a zene elhallgat, akkor kell mozdulatlaná válni. A játékvezető utána megszólítja a szobrokat, a következőket kérdi tőlük:

- Mennyi termést cipelsz, sógor? (sokat)
 - Hol gyűjtötted a terményt? (a szántóföldön)
 - Nem nehéz ez a munka? (de igen)
 - Hányan laknak a hangyabolyban? (10 és 50 család között)
 - Miből készül a hangyaboly? (földből)
- A következő szoborcsoport formázza meg a tücsköt! (hegedülő tücsök, alvó tücsök)

Ezután a gyerekeket két csoportra osztjuk. Az a feladat, hogy rajzolják meg a hangyabolyt. Miután elkészültek a rajzok, mindkét csoport megnézi és értékeli a másik munkáját.

A következő szerepben minden gyerek hangya lesz, a játékvezető pedig tücsök, és egymással beszélgetnek.

A tücsök a következő kérdéseket teszi fel:

- Mit dolgoztok annyira, hangyák? (élelmet gyűjtünk)
- Miért dolgoztok ilyen sokat? (mert télire is kell élelem)
- Nem vagytok fáradtak? (kicsit igen)
- Mikor fogtok pihenni? (majd télen)

Ezután megbeszéljük a különféle emberi tulajdonságokat, mint például a lustaság, becsület, bátorság, serénység, szorgalom.

A következő játék során egy gyermeket kiültetünk a székre a terem közepére, ő lesz a hangya. Kérdezhetünk tőle mindenfélét. Mikor pihennek a hangyák? Mit gyűjtenek télire? Hol gyűjtik az élelmet? Szeretik a tücsköket? Mikor építenek hangyabolyt?

Ezután ismét szoborjáték következik. Itt a gyerekeknek az éppen pihenő hangyákat kell megjeleníteni. Eközben az egyik gyermek jelzi a többi hangyának, hogy egy szegény tücsök van a hangyaboly előtt. Segítsünk-e neki? Megmentsük az életét?

A kérdésre adott válaszokat játékos formában úgy mutatjuk be, hogy egy gyermeket megkérünk, álljon középre. Ha a hangyák azt mondják, hogy megmentik a tücsköt, akkor a tanulónk egy tyúklépést előre lép. Ha viszont azt mondják, hogy nem segítenek rajta, akkor egyet hátralép. A játék úgy végződött, hogy megmentették szegény tücsköt. Meg kell indokolni ezt a lépést!

– Ha megmentenétek a tücsköt, azt miért tennétek? (mert ő is egy állat, segíteni kell rajta, mert hideg van)

- Ha sorsára hagyjuk, azt miért tesszük? (mivel ő lusta, nem segített dolgozni)
- Játsszuk el, ahogy a hangyák megmentik a tücsköt!

A mese tanulsága

Két közmondást mondunk. El kell dönteni, hogy melyik igaz erre a mesére!

- Ki mint veti ágyát, úgy alussza álmát.
- Ki korán kel, aranyat lel.

A gyerekek ösztönösen is ráéreztek a helyes megoldásra, az első közmondást tartották a meséhez illőnek. Ugyanakkor példát adtak véleményeikkel a szolidaritásra, a bajban lévők megsegítésére.

1.3 FEKETE ISTVÁN: VUK

Drámafoglalkozás 3. osztályosoknak

Résztevők:
a Dózsa György Általános Iskola 3. osztályos
és a Béke Ligeti Általános Iskola 3. osztályos tanulói

A foglalkozást vezette:
Kocsis Eszter

Ötletbazár

A tanulók két csoportot alkotnak. Mit tudtok a rókaról? Csomagolópapírra írjátok fel a róka belső és külső tulajdonságait! Milyen tulajdonságokra van szüksége a táplálékszerzéshez? (óvatos, lopakodó, lassú járású, csendes, nesztelen; látása éles, este világít a szeme; hallása kiváló; szaglása kifinomult)

Játékkal élesítsük érzékszerveinket!

Fejlesszük hallásunkat: lopakodva közlekedjünk, tapsra álljunk meg! Ebben a helyzetben jelenítsük meg egy vadon élő állat szobrát! (Minden taps egyre halkabb...)

Következik a rókavadászat. Egy tanuló róka lesz, a többiek vadászok. A rókának ügyesen át kell sétálnia a gyerekek alkotta soron. A vadászok becsukott szemmel állnak, de kezük mozgásával próbálják elkapni a rókát. Át tud-e lopakodni köztük a róka? (Szinte mindegyik rókát elkapták a vadászok.)

Szaglással kapcsolatos játékkal folytatjuk. A foglalkozásvezető különböző aromákat hordoz körbe a tanulók között. Csukott szemmel szimatoljanak bele a kis üvegcékbe! Milyen illatokat éreztetek? Ötféle illat szerepelt: fahéj, narancs, citrom, erdei fenyő, jázmin.

Vuk első vadászata

– Ki tanította vadászni Vukot? (Karak, aki bölcs, tapasztalt róka volt.)

A foglalkozásvezető felolvassa a könyvből Vuk első vadászélményét, Tás, a kacsáé. A két csapat készítsen külön-külön egy állóképet az első vadászatról!

A vadkacsák

Miért nem segítettek Tásnak a többiek? Talán nagyon mélyen elaludtak? Nem hallották a kiskróka közeledését? Hol voltak Tás szülei? Talán ők is vadászat miatt meghaltak? Vagy elmentek kirándulni, és a többiekre bízta a kicsi Tást?

A következő jelenetben hazaérkeznek a szülők. A többi vadkacsa elmondja a szülőknek, hogy mi történt. Kik vállalkoznak rá, hogy eljátsszák a párbeszédet? Milyen mondatok hangozhattak el? (Pl.: én elismerem, hogy elaludtam, nem hallottam Vuk közeledését.)

Tás anyukája bánatos, és haragszik a vadkacsákra. Mit válaszolnak erre a kacsák? Mondjátok el külön-külön, hogy ő hogyan reagált volna az anyuka korholására! (Bánatosak, szomorúak, szégyellik magukat.) Szerintetek mit tehetnének a vadkacsák, hogy legközelebb elkerüljék a rókák támadását? (Hárman-négyen aludnának egy csoportban; a hallásukat erősíteni kell...) Lehetséges, hogy elhallgatják a szülők elől az igazságot? Veletek történt-e ilyen dolog, pl. az iskolában?

Az derült ki, hogy a tanulók csak ritkán vállalják fel tettüket, az apró csínytevéseket.

A foglalkozás értékelése

A gyerekek felismerték, hogy jobban oda kell figyelni a többiekre, a felelősségtudatot erősíteni kell! Rájöttek arra, hogy minden problémára lehetséges megoldást találni. Bármennyire kínos is, vállalni kell tetteink következményét, az igazságnak nem szabad csorbát szenvednie!

1.4 A MAGÁNYOS KIRÁLYFI Drámafoglalkozás 3. osztályosoknak

Résztevők:
a Dózsa György Általános Iskola 3. osztályos
és a Béke Ligeti Általános Iskola 3. osztályos tanulói

A foglalkozást vezette:
Kocsis Eszter

Ráhangelő játék

Első játék: „Mosolygó király parancsára” – Gondoljatok ki különféle cselekvéseket! (Pl.: guggolj le; fogd meg a füledet; hunyd be a szemedet stb.) A tanulók ezeket az utasításokat csak akkor hajthatják végre, ha elhangzik a mondat előtte: „Mosolygó király parancsára”.

Második játék: Felmutatunk egy filctollat. Varázsoljuk át ezt más tárggyá! (Pl.: távcső, furulya, mikrofon stb.) Ezekkel a tárgyakkal végezzünk különböző cselekvéseket!

A történet kibontakozása

Egy távoli várat látunk a távcsövön. Ez a csodálatosan szép vár egy magas hegy tetején áll. Mit láttok? (A tanulók egymásnak adják át a távcsövet, s elmondják, hogy mit „látnak”.)

Képzeljük el, hogy a vár falain belül zajlik egy csata, az ellenséggel harcolnak a várvédő katonák. Próbáljátok megjeleníteni állóképben a csatajeleneteket! Kik lakhatnak a várban? Mondjátok példákat a különböző szereplőkre!

Bonyodalom

A várban él egy tízéves királyfi, aki nagyon szereti az embereket, szeret barátkozni, szórakozni. Egy napon azonban váratlan fordulat áll be, óriási változás történik a viselkedésében. Kedvetlen, rosszkedvű lesz, egyáltalán nem keresi az emberek társaságát. Vajon miért lett kedvetlen? Próbáljátok erre választ adni! Talán nincsenek barátai? Esetleg beteg? Netán bántották? A király összehívja a bölcsek tanácsát. Hogyan próbálnak a bölcsek segíteni a királyfinak? (Pl.: írni, olvasni tanítják.)

Ti a bölcsek helyében milyen tanácsokat adnátok? Milyen játékokat lehetne kitalálni, hogy felviduljon? Talán elvinnétek vadászni, megtanítanátok lovagolni, fegyverrel bántani? Netán elutaznátok a szomszédos várba, hogy hozzatok mellé gyermek játszótársakat?

Játsszátok el a vadászatot! Elevenítsétek meg a fegyverrel bánás képeit!

A történet befejeződése

A végső megoldást abban találtuk meg, hogy hasonló korú gyerekeket hoznak a királyi udvarba. Ezek a jókedvű, pajkos gyerektársak végre felvidítják a kis királyfit. Megváltozik a rossz hangulata, ismét tud szívből örülni az élet szépségeinek. A királyi várban az élet visszazökken a régi kerékvágásba...

A mese tanulsága

Kilátástalannak tűnő helyzetekben is lehetséges jó megoldást találni. Ha segítségre szorulunk, ne lökjük el magunktól a segítő kezeket! Barátkozzunk, keressünk igazi, őszinte társakat a saját környezetünkben!

A foglalkozás értékelése

A gyerekek érzékletesen írták le, fogalmazták meg, hogy milyen élet zajlik a királyi udvarban. Jó tanácsokat, ötleteket adtak a magányos királyfi megsegítésére. Élvezték a korabeli udvari élet megjelölésének „feladatát”. Örültek, hogy megoldódott a királyfi problémája.

1.5 MESEBOLT

Drámafoglalkozás 3. osztályosoknak

Részvevők:
a Dózsa György Általános Iskola 3. osztályos
és a Béke Ligeti Általános Iskola 3. osztályos tanulói

A foglalkozást vezette:
Kocsis Eszter

Ráhangelő

A tanulók felállnak a székek körül. A játékvezető a kör közepére áll. A tanulók tekintetükkel keressék meg valamelyik társukat, akire rákacsintanak. Akire rákacsintottak, helyet cserél azzal aki rátekintett. Igen ám, de: a játékvezető helycsere közben el is kaphatja a mozgásban lévő tanulót.

Ismét játék következik. A gyerekek két kört alkotnak, egy belső és egy külső kört. Az a lényeg, hogy mindenki mögött álljon valaki. A külső körben állók tegyék hátra a kezüket! Középre áll a játékvezető, aki kacsint valakire. Az illető tanuló erre a jelre megindulna a kör közepe felé, de a mögötte álló párja próbálja visszatartani. Ha mégis sikerül a belül álló diáknak előrelépnie, akkor ő lesz a játékvezető. Utána helyet cserélnek egymással a külső és a belső párok.

A mese bevezető részének ismertetése

A mai alkalommal egy meseboltba fogunk ellátogatni. Itt van nálunk egy távcső, aminek a segítségével be tudunk kandikálni a meseboltba. Mindenki mondjon egy-egy mondatot, hogy mit is lát a távcsövön keresztül. (Pl.: gyerekeket látok; törpék vannak odabent; egy bohócot látok; sok könyv van a boltban; királylány is feltűnik; maci, számítógép, színes ceruzák is vannak.)

Mindenki válasszon magának egy-egy mesefigurát, aki szeretne lenni! Kikötés, hogy csak állat vagy személy lehet a választott mesehős. Lassan ébredeznek a mesefigurák, első tapsra csak felkészülnek, második tapsra szoborszerűen meg kell formálni a saját mesealakjukat.

A játékvezető érdeklődik a szereplőktől: – Mióta élsz itt a meseboltban? Honnan kerültél ide? (Egy elefánt például a messzi Afrikából érkezett, de már nagyon visszavágyik a hazájába.) Hogyan telnek a napok itt a meseboltban?

Minden tanuló kap egy cédulát, amire felírja az általa játszott mesehős nevét. Álljunk fel! Hogyan szoktunk megismerkedni egymással? (Kezet fogunk, köszöntjük, nevének szólítjuk egymást.) Menjetelek körbe, s legalább három társatokkal barátkozzatok össze! Kicsit beszélgetsetek is egymással! (Maci például elmondta Mambónak, hogy ő autóval érkezett ide, s már egy éve itt él a meseboltban.)

A mese kibontakozása

Alakítsunk két csoportot! A meseboltban kapható sok-sok meséből ma két rövidet választottam. Egyik csoport „A kis gömböc” című mesét, a másik csoport „A kismalac és a farkasok” című mesét fogja feldolgozni.

Kiosztjuk egymás között a szerepeket. – Ki vállalja a kismalac szerepét? Kik lesznek a farkasok? Kik formázzák meg a kismalac házát? Kik alakítják a fákat, bokrokat?

Olvassátok el újra a mesét! Alkossatok a történet alapján egy-egy állóképet! Ezután játsszuk is el a mesét a különböző jelenetek alapján!

A kis gömböc című mesét a másik csoport tagjai dolgozzák fel. Ők is készítsenek három állóképet!

Mutassuk be a többieknek! Hogyan tudnátok illusztrálni, eljátszani, hogy még a padláson van a kis gömböc? Hogyan mutatnátok be, hogy miképpen kapja be „áldozatait”? A ház lakói közben tanakodnak, gondolkoznak arról, mit is csináljanak. Utolsó jelenet: a gömböc végül szétpukkad, kiszabadulnak bendőjéből a mese szereplői.

Mindkét mesét eljátszották a tanulók; élethű ábrázolások születtek.

Bonyodalom

Történetünk szereplői ilyen és ehhez hasonló mesékkel szórakoztatják a látogatókat. Egyre nő a boltba betérő emberek száma, sokan kíváncsiak a mesebolt lakóira. Egy szép napon a boltvezető levelet kap. A levélben az áll, hogy a házat, az épületet le fogják bontani, mert már nagyon elöregedett. Most mi legyen? Különböző ötletek merülnek fel, hogyan lehetne megmenteni a boltot. Pl.: ez már egy régi ház, újjá kell építeni. Valaki azt ajánlja, hogy el kell menni a polgármesterhez, s tőle próbáljanak meg pénzt kérni az újjáépítéshez.

Hogyan érinti a mesebolt lakóit ez az esemény? Mindenki fogalmazza meg az érzését, gondolatát, s ezt ossza meg a többiekkel! (Egyenként, az ő általa alakított mesefigura nevében.)

Befejezés

Az a közös döntés születik, hogy a mesebolt tulajdonosa az új helyére is minden lakót magával visz. Mielőtt összepakolnának, a boltos egy közös fényképen örökíti meg a mesebolt alakjait. Talán minden jóra fordul, s új helyén is népszerű lesz a lakosok körében a csodálatos mesebolt... Itt a vége, fuss el véle!

A foglalkozás értékelése

A gyerekek könnyen megbarátkoztak a mesebolt „lakóival”. Jó ötleteket adtak arra nézve, hogy miképp lehetne megmenteni a meseboltot. Szemléletesen, kitűnően adták vissza állóképeikben a mese szereplőit.

1.6 A PETTYETLEN KATICA Drámafoglalkozás 3. osztályosoknak

Résztevők:
a Dózsa György Általános iskola 3. osztályos
és a Béke Ligeti Általános Iskola 3. osztályos tanulói

A foglalkozást vezette:
Kocsis Eszter

Ráhangelő játék

Négy szót kell megjegyezni a gyerekeknek: kukta-bukta, ritty-rotty. Akire a játékvezető rámutat, s kimond ezek közül egy szót, a párját kell mondania a játékosársnak.

Kacsintós játék következik. Kettesével, egymás mögött állnak a gyerekek. A kör közepén álló játékvezető rákacsint egy, a belső körben álló gyerekre, aki megindul a játékvezető felé, a mögötte álló párjának pedig meg kell őt fognia. Ha nem volt elég gyors, ő megy a kör közepére kacsintani.

Bevezető gondolatok a meséhez

Képzeljünk el egy lombos erdőt! Milyen színek legyenek ebben az erdőben? Milyen fák, bokrok, virágok élnek itt? Legyen nyár, amikor minden fa zöldell, színes virágok nyílnak! Milyen állatok élhetnek az erdőben? Pár gyerek csoportot alkot, s valamelyik itt élő állatot személyesíti meg. Az egyes állatcsoportokra jellemző magatartást mutatják be (pl. farkasok, kutyák, medvék, mókusok).

A drámapedagógus ismerteti a mese elejét. A történet szerint élt az erdőben egy katicacsalád. Gyerekeik születtek, így nagy volt az öröm katicáéknál. Az erdő lakói meglátogatták őket, hogy megnézzék az újszülött katicákat. Egyik kis katicabogár nagyon furcsa volt a többiek között. Vajon miért? Minden gyerek súgja tovább a titkot a mellette ülő társa fülébe! (A mondat így hangzik: A katica pettyek nélkül jött a világra.) A játék alkalmas a figyelem ébren tartására.

Ahogy nőtt, növekedett a kis katica, egyre több bántás érte. Vajon miért? A játék során kiközösítették, gúnyolták a mássága miatt.

Találjatok ki ilyen helyzeteket! Mindegyik csoportban egy tanuló a kis katica megszemélyesítője lesz. Pl. futóversenyt rendeznek, ahol a pettyetlen katica ér először célba, ő a legjobb futó. Egy másik tanuló csoport játék közben mutatja be a kiközösítést: „úgysem tudod eljátszani”. A harmadik csoport tagjai kinevetik, bökdösik, bántják. A negyedik csoport is hasonlóképpen viszonyul hozzá: itt sincs helye, mert csak a pöttyös katicák játszhatnak.

A történet kibontakozása

A pettyetlen katica nagy bánatában elhagyja családját és az erdőt, elindul világgá. Az állatok közül sokan a keresésére indulnak, hiányzik nekik a kis katicabogár. Páran azonban továbbra is gúnyolják, nem érdekli őket a világgá ment katica.

Egy szép napon idegen érkezik az erdőbe, aki újságíró, s egy híres, ismert újságtól küldték ide. Ő éppen a pettyetlen katicát keresi, interjút szeretne vele készíteni. Az újságíró azzal a jó hírrel érkezett, hogy a pettyetlen katicát meghívták egy rangos világeseményre, a pettyetlen katicák futóversenyére.

Az erdő lakói erdei gyűlést rendeznek. Megbeszélik, hogy miért is ment el a katica. Vajon megérdemelte a sok csúfolódást?

– Így most ki fogja önöket képviselni a futóversenyen? – kérdezi az újságíró.

Sürgősen meg kell keresni a pettyetlen katicát! Igen ám, de milyen célból? A híressé válás végett, netán a büntudat miatt? (Érdekesség, hogy a tanulók többsége a híressé válás miatt keresné a katicát.)

A katica szülei természetesen mindenképpen megkeresték volna gyermeküket.

A mese jól végződik: előkerül a főszereplő, akit ezentúl már senki sem gúnyol ki; megbékélnek vele így, pöttyök nélkül, sőt, büszkék lesznek rá.

A foglalkozás értékelése

Az emberek világában is előfordulhat ilyen hátrányos megkülönböztetés! Miért? Indokoljátok meg!

A történet tanulsága: figyeljünk oda jobban embertársainkra! Fogadjuk el őket hibájukkal, máságukkal együtt, hiszen egyikünk sem tökéletes!

1.7 A 100 ÉVES TÖLGYFA

Drámafoglalkozás 3. osztályosoknak

Résztevők:

a Dózsa György Általános Iskola 3. osztályos
és a Béke Ligeti Általános Iskola 3. osztályos tanulói

A foglalkozást vezette:
Kocsis Eszter

Ráhangoló játék

Játékunknak „tapsfordító” a neve. Álljunk fel, alkossunk egy tojásdad kört! Ha halljátok a tapsot, tovább kell adnotok kifordított kézzel!

A történet helyszíne

Dőljetez hátra a székeken, és hunyjátok be a szemetezket! Zenét fogunk hallgatni. Képzeljétez el a zene alapján, hogy hol járunk! Milyen hangok, illatok, színek jellemzik ezt a helyet? Milyen növények, milyen állatok élhetnek itt? Hova utaztunk a képzelet szárnyán? Milyen erdő lehet a helyszín? Lombos erdőről van szó, ahol rengeteg fa él (tölgyfa, égerfa, bükkfa, fenyő, nyírfa, fűzfa). A virágok között megemlíthetjük a mohát, áfonyát, tözikét, hóvirágot, galagonyát, kökényt.

Milyen évszak és milyen napszak lehet? Tavasz van, s reggeli órák, most ébredenek a madarak. Az erdő közepén egy nagy tisztás található. Selymes fű, tarka virágok borítják a tisztást, és friss, üde levegőt lélegezhetünk be.

A történet megismerése a 100 éves tölgyfáról

Az erdei tisztás közepén egy hatalmas tölgyfa áll. Képzeljétez el, hogy ez a tölgy már 100 éves! Idős kora miatt mindenki nagyon tiszteli őt. A tölgyfa lombjából nagyon sok kismadár röptelt már ki. Vastag a törzse, zöldek a levelei, rengeteg madárfészek bújik meg az ágai között.

A tölgyfáról fogunk most rajzot készíteni. A tanulók négy csoportban dolgoznak, a szokásos módon: csomagolópapírra készítik el rajzaikat.

Játékos feladat

Mindenki gondoljon a saját születési dátumára! Aki a legidősebb köztetek, ő lesz a 100 éves tölgyfa. Lehet tőle kérdezni! Pl.: hány madár fészelt már rajtad? Vannak-e egészségügyi problémáid? Találkoztál Mátyás királlyal is? Jártak-e itt kiránduló gyerekek? Miért szereted annyira a madárfiókákat?

Döntsétek el, hogy milyen madarak szeretnétek lenni! Mindegyik tanuló kap külön-külön egy rajzlapot, amelyre a választott madarat lerajzolja. Született kép a bagolyról, a fűrjéről, a cinegéről, a rigórol.

Álljatok fel egymás után sorban, és mondjátok el, hogy mióta ismeritek a tölgyfát, s miért szeretitek annyira!

Súgós játék következik: a játékvezető egy mondatot súg a mellette álló tanuló fülébe. A mondat a következő: Holnap lesz a tölgyfa 100. születésnapja.

Döntsük el közösen, hogy hogyan ünnepeljük meg e nagy eseményt! Mivel lehetne felköszönteni? Tavaly mindenki külön-külön köszöntötte, de ez már fárasztotta az idős tölgyfát. Talán ültessünk mellé még egy fiatal tölgyet? Énekeljük neki? Hangszeren játsszunk, a többiek pedig énekeljenek? Vegyétek körbe a tölgyfát! Ezt meg is örökítjük, ahogy énekeltek és zenéltek.

A történet befejezése

A mese szerint is dallal készültek az erdő lakói. Mindenki mást énekelt, változatos műsorral ünnepeltek. A tölgyfa örömeben meghatódott, és megígérte, hogy még száz évig fogja ringatni a kedves madárfészkeket!

A foglalkozás értékelése

A tanulók értékes gondolatokkal gazdagodtak. A történet remek példa volt arra, hogy tisztelni, szeretni kell az idősebbeket, hiszen ők sokkal bölcsőbbek, tapasztaltabbak nálunk, sokat tanulhatunk tőlük minden területen.

1.8 RUDYARD KIPLING: A DZSUNGEL KÖNYVE

Drámafoglalkozás 4. osztályosoknak

Részvevők:

a Dózsa György Általános Iskola 4. osztályos
és a Béke Ligeti Általános Iskola 4. osztályos tanulói

A foglalkozást vezette:

Kocsis Eszter

Ráhangelő játék

Csukjátok be a szemeteket! Most zenét fogunk hallgatni. A muzsika segítségével próbáljátok elképzelni, hogy hol lehetünk, milyen helyszínen járunk!

Igen, a dzsungel, az őserdő mélyén vagyunk. Milyen hangokat hallunk? (Madarak csivitelése, tigris ordítása, majmok lármás ricsajozása stb.) Milyen lehet itt a dzsungelben az időjárás? (Forróság, nagy meleg, magas páratartalom stb.) Mi enyhíti a meleget? (A fák árnyéka, lombkoronája.) Milyen növények élnek ebben az erdőben? (Liánok, kókuszdió, indák stb.) Mely állatok lakják az őserdőt? (Majmok, papagájok, tigrisek, kígyók stb.) Milyen illatot érezhetünk? (A friss gyümölcs aromás illatát.)

Mindenki gondoljon egy itt élő állatra, s próbálja azt eljátszani!

A foglalkozásvezető ismerteti Maugli történetét

A mese szerint van az erdőben egy tisztás, ide gyűlnek össze az állatok tanácskozni. Egy ilyen alkalommal szokatlan hang ütötte meg a fülüket. Farkas apó és farkas anyó megnézték, hogy mi az. Farkas anyó felismerte, hogy egy embergyerek, aki keservesen sír. Vajon miért sírt? Talán melege volt, éhes volt, vagy elvesztette a szüleit?

Farkas anyó felajánlotta, hogy felneveli a kisiút. Nevet is adott neki, Mauglinak keresztelte el. Maugli tehát a dzsungelben nőtt fel, vadállatok között. Nagyon sok mindent tanult az állatoktól. Be kellett tartania az erdő törvényeit. Megtanulta az állatok nyelvét, megtanult élelmet szerezni, fára mászni. El-sajátította az úszás, a vadászat rejtelmét.

Mi az állatok legfontosabb törvénye? Ha vita kerekedik köztük, mindig az erősebb példány győz. Szerintetek befogadták maguk közé az állatok Mauglit? Idővel igen, hiszen együtt nőttek fel.

A tanulók aktivizálása

Alakítsunk két csoportot! Egy-egy tablóképet kell megeleveníteni. A kép témája: Maugli élete a dzsungelben.

Kik voltak Maugli barátai? (Ká, a kígyó, Bagira, a fekete párduc, Hátí, az elefánt). Sirkán, a tigris ellensége lett.

Maugli egy szép napon a folyóparton nézelődött. Meglátta a saját képmását a víztükörben. Észrevett egy másik képet is a vízben. Ki lehetett ő? Egy szépséges lány volt a közeli faluból, de az ő testét ruha fedte. Maugli viszont nem hordott ruhát, rajta csak állatbőrből készült ágyékvédő volt. Játsszátok el kettejük találkozását!

Maugli elmesélte Balunak, a medvének, hogy milyen kalandja volt a víznél. Szeretne elmenni a faluba, hogy újra láthassa a szép leányzót.

Ti mit tanácsolnátok neki? Menjen vagy maradjon az őserdőben? Indokoljátok meg a döntéseket!

Maugli egyre kíváncsibb lett, hogy ő honnan is jött, kitől származik. Ha elmenne a faluba, hiányoznának állatbarátai. Mégis úgy döntött, hogy felkeresi a lányt a falujában. Így is történt. A lány családja megkedvelte Mauglit. A falu vezetője azonban utasította Mauglit, hogy távozzon a faluból, mivel a vérszomjas tigris, Sirkán veszélyezteteti a falu népét.

– Szerintetek mivel tudná bizonyítani a lakosoknak, hogy ő nem hoz veszedelmet rájuk?

Minden jó, ha jó a vége... Mauglinak sikerült megölnie a tigrist, így már semmi sem állhatott boldogságuk útjába.

A foglalkozás értékelése

A gyerekek örömmel, átéléssel alakították Mauglit és a vadállatokat. Megfogta őket az egzotikus helyszín, az őserdő titokzatos világa. Bele tudták magukat élni egy tőlük teljesen idegen környezetbe. Azért szurkoltak, hogy Maugli, a szimpatikus főszereplő nyerje el méltó jutalmát, a mese szabályai szerint.

1.9 A TÖRPE KIRÁLYFI

Drámafoglalkozás 4. osztályosoknak

Résztevők:

a Dózsa György Általános Iskola 4. osztályos
és a Béke Ligeti Általános Iskola 4. osztályos tanulói

A foglalkozást vezette:
Kocsis Eszter

Ráhangelő játék

A tanulók alkossanak egy kört a teremben! Egy diák kiáll a kör közepére, és utasításokat ad a többieknek. Csak akkor kell teljesíteni a parancsot, ha hozzáteszi, hogy „a király úr parancsára”. (Pl.: üljetek le; álljatok fel; fogjátok meg a bal fületeket a király úr parancsára...)

Utazás következik

A székekből építsünk egy hajót! Mire alkalmas jármű a hajó? Távoli vidékekre utazhatnak vele az emberek. Most mi is egy hajókirándulást teszünk. Ki vállalja a hajóskapitány szerepét? Ez a tanuló álljon középre! Vitorlás hajóval utazunk, ahol a matrózok segítenek kifeszíteni a vitorlákat. A kapitánynak nagyon kell figyelnie az időjárásra. „Hullámzó” játékunk következik. Ha a kapitány azt mondja, hogy „hullám balról”, akkor üljetek át jobbra egy székkal; ha azt jelenti, hogy „hullám jobbról”, akkor balra kell átülnötök egy székkal odébb.

A történet ismertetése

A mai mesénk egy képzeletbeli országban játszódik, egy királyi birodalomban. Milyen lehet ez a királyi udvar, ahol a szereplők élnek? A játékvezető drámapedagógus elindítja egy bevezető mondattal a mesét. A tanulóknak ezt kell folytatniuk egy-egy mondattal, s így kerekedik ki a történet. Ez a királyság a tengeren túl helyezkedik el. A királynak van két gyönyörű szép lánya. A királyi család egy csodálatos kastélyban él. A királyi udvarban minden beosztott szorgalmasan dolgozik. A királyi család tagjait udvari bolond szórakoztatja. A kertben szép virágok nyílnak, halastó is található. A királyi udvar más tengerentúli országokkal is tartja a kapcsolatot. Jönnek ide utazók messzi tájakról, őket a trónteremben fogadja az uralkodó. A király testi épségére testőrök vigyáznak.

A királyi udvar szereplői

Kik élnek a király birodalmában? (Pl.: király, királynő, a két királykisasszony, szolgák, katonák, tudósok, kertészek, szobalányok, az udvari bolond alkotja a király környezetét.) Milyen foglalkozásokat üznek az itt élők? (Dolgoznak szobalányok, kukták, kovácsmesterek, lovászfíúk, a kincstárnok, a kancellár.) Mely helyszíneken zajlik a történet? (Trónterem, hálószobák, konyha, tanácsterem, kincstár.)

Két csoportra oszlunk, mindkét csoport tagjai készítsenek rajzot a palota valamelyik részéről! A gyerekek zsírkrétával rajzolnak a csomagolópapírra.

A királyi udvar szereplőinek megformálása

Gondolkozzatok el, hogy a királyi udvar szereplői közül kik szeretnétek lenni! Az a feladatotok, hogy az általatok választott személyről mintázatok szobrot, ami alapján a többiek kitalálják az illető szereplőt! Amelyik tanulót megéri a játékvezető, elmondja véleményét a királyról. (Pl.: gazdagnak tartom, nagyon szigorú, jószívú, becsületes, okos, válogatós az ételek terén, szereti a növényeket stb.)

Az uralkodó jellemzése

Már az eddig elmondottakból is sok minden kiderült a király alakjáról. Még pár dolgot azért el kell róla mondanunk. Nagy tekintélye volt a környező országokban. Békés viszonyban éltek a szomszéd né-

pekkal. Az idő múlásával azonban egyre több kritika érte az uralkodót, igaz, csak apró hibákat róttak fel neki.

Közületek egy tanuló vállalja el a király szerepét! A többiek, mint egy idegen ország lakói, kérdezzék a királyt különböző dolgokról!

- Jószívú vagy?
- Vannak labirintusok a palotában?
- A szolgák rendszeren dolgoznak?
- Mennyi pénzbe került ennek a csodálatos palotának a felépítése?
- Miért nem ment még férjhez a két királylány?
- Milyen a viszony a többi országgal?
- Elgondolkodott-e már azon, hogy kié lesz a trón?

Váratlan fordulat a mesében

Kis idő múlva nagy szerencse érte a királyi családot: kisfiuk született. Napokig özönlöttek az uralkodóhoz a jókívánságok; több napos lakomával várták a vendégeket. A tanulók itt a pazar vendéglátást jelenítették meg.

Alkossatok két csoportot, s játsszátok el az ünnep egyik részletét!

Szerintetek a kisfiú hány évesen veheti át apjától a kormányzást? Milyen tulajdonságokkal kell rendelkeznie? (Pl.: rátermett, igazságos, jószívú, bölcs, határozott, kiegyensúlyozott, erős testalkatú stb.)

Egy kivétellel örökölte is a királyfi ezeket a tulajdonságokat. Sajnos a külseje elütött egy átlagos férfitől. Gyenge, vézna, törpe testalkatú királyfi lett belőle.

Ki legyen az új király?

Alapítsunk parlamenti ülést, amelynek ti lesztek a tagjai, s el kell döntenünk a kérdést, hogy ki legyen a király! Ti mit gondoltok erről a kérdésről? Játsszuk el a parlamenti vitát! A tanulók többsége úgy határozott, hogy ilyen testalkattal nem válna a királyfiból jó király. Így hogyan vehetné fel a harcot az ellenséggel? Nem tudna vezérként viselkedni a hadserege élén. Vajon mit gondolt erről a határozatról a törpe növésű királyfi? Valószínű, hogy nagyon szégyenkezett a testi hibája miatt, és rosszul esett neki a parlament döntése. Mivel minden más területen kiválóan megállta a helyét, nem kellett volna ellene szavazni.

A foglalkozás értékelése

A mai játék tanulságaként a következőket mondhatjuk el: mindennapjainkban sokszor meggondolatlanul alkotunk véleményt, kritikát! Abban az esetben, ha valaki közületek hibázik, ne siessétek el a véleménynyilvánítást! Az ő fejével is gondolkodjatok, ne bántóan mondjátok el a véleményeteket! Mindenki tévedhet, tökéletes ember nem létezik...

1.10 CSEN SZU – KOREAI NÉPMESE

Drámafoglalkozás 4. és 5. osztályosoknak

Résztevők:
a Dózsa György Általános Iskola 4. osztályos
és a Béke Ligeti Általános Iskola 5. osztályos tanulói

A foglalkozást vezette:
Kocsis Eszter

Ráhangelő játék

Képzeljétek el, hogy egy hajón utazunk a nyílt tengeren! Én vagyok a hajó kapitánya. Ha azt mondom, hullám jobbról, akkor mindenki üljön egy széssel balra! Ha viszont azt mondom, hullám balról, akkor egy széssel jobbra kell ülnötök! Ha azt halljátok a kapitánytól, hogy dagály, akkor fel kell állni, átmenni a hajó másik oldalára, azaz egy másik széket kell keresni magatoknak!

A mese ismertetése

A mai történet Koreában, egy kicsi faluban játszódik. A falut magas hegyek és erdők veszik körül. A völgyben a falu népe gyümölcsstermesztéssel és szántóföld művelésével foglalkozik. Az emberek jól élnek itt, nincsenek megélhetési gondjaik. A falu életét a vének tanácsa irányítja, amelynek a tagjai idős, bölcs emberek.

A békés falusi életet azonban minden évben megzavarja egy rettenetes esemény. Ekkor megjelenik egy hatalmas, félelmetes sárkánykígyó, aki kéri, követeli magának a falu legszebb lányát.

A tanulók aktivizálása

Két csoportra bontjuk a tanulókat. Mindkét csoport rajzolja le a sárkánykígyót! Szerintetek hogy nézett ki ez a szörny? (Tüzet okád, félelmetes hangja van.) Mennyi idős lehet? Hol élhet? Talán egy sziklabarlangban? Miért akar minden évben egy szép lányt magának?

Játsszuk el, hogy ti vagytok a falu lakói, akik találkozni fognak a sárkánykígyóval! Alkossunk egy csoportképet!

Alakítsunk két családot! A családok játsszanak el egy-egy jelenetet a mindennapi életükből! A „sárga” család tavaly elvesztette a lányát. A „kék” családban is vannak lányok, így ők is jogosan félnek a sárkány választásától. Egyszer csak egy fiú érkezik azzal a rossz hírrel, hogy látta a sárkánykígyót közeledni. A család éppen a szántóföldön dolgozik. Próbáljátok őket utánozni munka közben!

A faluban összehívják a vének tanácsát, amely három tagból áll. Falugyűlést tartanak, ahol elmondják, milyen veszély fenyegeti a lakosságot. Most mitévők legyenek?

A nők nem tudnak háborúzni, a betegek sem tudnak harcolni. A bátor férfiak azt javasolják, hogy vegyék fel a harcot a szörnyel. Ha másképp nem megy, szövetségeseket is hívhatnak. Vagy szálljanak vele szembe fufanggal?

A szavazás során a többség a harc mellett döntött. Ki akar csapdát állítani, s ki akar nyílt harcot? Alkossunk három tablóképet! – A falu népe szembeszáll a sárkánykígyóval. – A szörny majdnem győzedelmeskedik. – A győzelem ünnepe, a falu népe vigadozik, ünnepli a veszélyes fenevad legyőzését.

A foglalkozás értékelése

A gyerekek bele tudták magukat élni a mesébe. Kreatív rajzokat alkottak, illetve az egyes jeleneteket élethűen játszották el. Élvezték, hogy győzött a jobbik, a rossz pedig elnyerte méltó büntetését. Átérezték, hogy a gyengébbeket, a betegeket meg kell védeni, akár a saját életük árán is.

1.11 LÁZÁR ERVIN: A NÉGYSZÖGLETŰ KERES ERDŐ

Drámafoglalkozás 4. és 5. osztályosoknak

Résztevők:

a Dózsa György Általános Iskola 4. osztályos
és a Béke Ligeti Általános Iskola 5. osztályos tanulói

A foglalkozást vezette:

Kocsis Eszter

Ráhangelő játék

A tanulók szétszóródnak a teremben. Sétálgatnak, közben zenét hallgatnak. Milyen helyen járhatunk? Hol hallhatunk ilyen madárhangokat? Milyen növények, állatok élnek ebben az erdőben? Milyen illatok, milyen színek jellemzik ezt az erdőt? Mondjátok el ennek az erdőnek a jellegzetességeit! (Pl.: bokrok, fenyők, virágok, sok madár stb.) Ez tehát egy lombhullató erdő. Melyik évszakban járunk? Tavasz van, tehát a jellegzetes színek a következők: zöld, illetve virágok esetében sárga, fehér, lila, kék. Az erdő levegője ózondús, friss szellő lengedez.

Helyszínrajz

Két csoportra osztjuk a tanulókat. Mindkét csapat kap egy-egy nagy méretű csomagolópapírt és színes zsírkrétákat. Próbáljátok lerajzolni az erdő növényeit, a fákat, a virágokat!

A foglalkozást vezető drámapedagógus ismerteti a mese rövid tartalmát; bemutatja a főbb szereplőket

„Én jártam ebben a négyszögletű keres erdőben. Nagy meglepetésemre egy ember formájú macskával találkoztam. Az ő neve: Mikkamakka, akire hallgatnak az erdőlakók. Egy alkalommal, amikor a városban járt, mély, szípigó hang ütötte meg a fülét. A hang egy cirkuszi kivénhedt oroszlántól származott, akit Bruckner Szigfridnek hívtak. Most már ő is itt él az erdőben.

Találkozhatunk itt még egy furcsa élőlényvel, egy kék színű lóval, akinek a neve Ló Szerafin. Egy másik erdőlakó Aromo, aki lángeszű, bár egy kicsit szeleburdi nyuszi. Ő azért hagyta ott a várost, mivel beírták nyúlfutás tanfolyamra.

Az erdőben él még a többiekkel egy másik macska, Vacskamati. A városban volt egy fiú barátja. A megbeszélte találkozóra Vacskamati elfelejtett elmenni, ezért szégyenében eljött ő is a városból.

A növények közül meg kell említeni a Lépkedő Fenyőfát, aki elindult világot látni, de végül mégis visszatért eredeti lakhelyére, ide az erdőbe. Itt él még Szörnyeteg Lajos is, aki szintén a városból jött el. Jószívú, de együgyű, naiv, elhisz mindent, amit mondanak neki.

Meg kell említeni még Dömdödömöt is, aki csak ezt az egy szót, a nevét tudja mondani. Csupa szív, jószágos lelke van. A városban nem tetszett neki az emberek viselkedése, ezért jött ide az erdőbe. Az erdő lakói közt van még Maminti, a zöld kicsi tündér, aki kisvirág nagyságú, s varázsolni tud.”

Játsszunk egyet ismét!

Válasszatok ki egy-egy állatot az erdő lakói közül! Induljatok el lassan, körben sétálva! Ha meghalljátok a tapsot, álljatok meg, s mutassátok be az állatok választott állat „szobrát”!

Folytassuk tovább a történetet!

Hogyan élnek itt az erdőben az állatok? Mi jellemző a csoportosulásukra? Ki lehet köztük a vezér? Vezetőjük Mikkamakka, mivel ő bölcs, tapasztalt, segítőkész, hallgatnak rá a többiek. Laknak-e az erdőben fiatal állatok? Ők honnan tanulják meg a különböző dolgokat? Nyilvánvaló, hogy az öregebb társaik segítenek nekik, akik a városból települtek át, és ők már tudnak olvasni. (Pl.: az oroszlan, a bagoly, Szörnyeteg Lajos.)

Fontos dolog történt az állatok életében. A varjú, aki a postás szerepét tölti be, levelet hozott az erdő lakóinak.

Álljanak fel azok a gyerekek, akik olyan állatot személyesítenek meg, akik tudnak olvasni!

Megkérjük egyik Mikkamakkánkat, hogy olvassa fel ezt a levelet az erdei gyűlésen!

A levélben az áll, hogy az erdőben, az állatok élőhelyén nagyszabású építkezést szeretnének indítani. A vállalkozás neve: Vidám-Center-New York.

Írjatok egy hirdetőt, hogy mikorra kell összegyűlni az állatoknak ismét! Mit kell ebbe a közleménybe belefoglalni?

Két csoportban dolgoznak a tanulók. Papírra készítik el a hirdető szövegét (téma, pontos időpont, a gyűlés színhelye).

Az erdei gyűlés

Április 19-én 14 órára összegyűltek az erdő lakói. A foglalkozást vezető drámapedagógus tartja a gyűlést; a gyerekek feladata a hozzászólás az említett problémához. A kft. vezetője elmondja, hogy ők mindenfelé a világon hatalmas építkezéseket folytatnak. Ismerteti a tervrajzot, amelyen a Vidám Center áll. Szerinte emberek milliói jönnének ide, fellendülne a turizmus. Ezért az erdei területért 15 millió forintot ajánlanának fel. Lenne itt vidámpark, plaza, butikok... Egy hét gondolkodási időt kapnak az állatok; addig el kell dönteniük a kérdést Mikkamakka vezetésével.

Mondjátok el a véleményeteket, hogy ti eladnátok a területet vagy sem! Indokoljátok meg, hogy miért! Mikor döntenének helyesen az erdőlakók?

A határozathozatal

Megszületett a fontos döntés. Az erdőlakók úgy határoztak, hogy nincs az a pénz, amiért feláldoznák megszokott lakóhelyüket. Marad minden a régiben, nem kell új lakóhelyet keresniük. Így tehát az erdő továbbra is a csend, a béke, a nyugalom szigete lesz.

A foglalkozás értékelése

A tanulók ügyes, kifejező rajzokat és „szobrokat” készítettek. Helyesen oldották meg a mese konfliktusát, amikor úgy szavaztak, hogy az erdőt nem engedik átformálni. Kinyilvánították véleményüket, miszerint a pénz nem boldogít; a természet varázsát, kincseit nem szabad feláldozni a pénz oltárán.

1.12 SZENT MARGIT LEGENDÁJA

Drámafoglalkozás 4. osztályosoknak

Részvevők:

a Dózsa György Általános Iskola 4. osztályos
és a Béke Ligeti Általános Iskola 4. osztályos tanulói

A foglalkozást vezette:

Kocsis Eszter

Ráhangelő játék

Álljatok fel! A székeket tegyétek hátrébb! A mai mese IV. Béla királyunkról és leányáról, Szent Margitról szól. Figyeljétek a játékvezetőt, hogy milyen utasítást ad nektek, alattvalóknak! Ha úgy kezdődik a parancs, hogy „a király úr parancsára” ülj le, énekelj, guggolj le, tapsolj stb., akkor végre kell hajtani az utasításokat. Ha viszont nem hangzik el, hogy „a király úr parancsára”, akkor nem szabad követni a felszólítást! Aki eltéveszti a mozdulatokat, az kiesik a játékból.

Hol tartja a király a sok-sok kincsét, az ország vagyonát? A kincstárban, a kincstárat a kincstárnok és fegyveres őrök vigyázzák, felügyelik. A kincstárnok már 40 éve itt szolgál, idős ember, a szemével baj van, nem lát jól, tisztán. Valaki vállalja a szerepét, a szemét bekötjük. A többiek egyenként, csendben odalopóznak hozzá, s megszerzik a kincset. Amennyiben a kincstárnok abba az irányba mutat, ahonnan közelítenek hozzá, a tanuló „lebukott”. Ha az illető diák meg tudja szerezni a kincset, ő lesz a következő menetben a kincstárnok.

A mese bevezető részének ismertetése

Gondolatban elkalandozunk a magyar történelem régmúltjába. IV. Béla király udvarában vagyunk. Mindenki próbáljon magának kitalálni egy-egy korabeli foglalkozást, tisztséget, amit a király szolgálatában tölt el. Induljunk el körbe-körbe a teremben, s a játékvezető tapsára merevedjétek meg abban a pózban, szoborszerűen!

Milyen az alattvalók viszonya a királyhoz? Jó embernek, igazságosnak tartjátok? Nagy öröm éri az uralkodót, ugyanis a királyné gyermeket vár. Tudtok már róla? A várat, ahol az uralkodó él, fegyveres őrség vigyázza. Milyennek képzeltétek ezt a várat? (Híd ereszkedik le, vasból készült csörlővel emelik fel. Mély árok veszi körül, hogy az ellenség ne tudja könnyen megközelíteni. Magaslatra, dombtetőre építették, így jól látható az idegenek mozgólódása a vár körül.)

Következik a játékos rajzolás

Csukjátok be a szemeket! Nyújtsátok ki a jobb kezeteiket, amibe egy korongot tesztek. Nézzétek meg, hogy ki milyen színű korongot kapott! (Piros, illetve kék színű.) Ennek alapján két csoportot alakítunk. Mindkét csoport kap egy-egy csomagolópapírt. Az a feladatotok, hogy rajzoljátok le a várat, amelyben a királyi család él! Az elkészült illusztrációk maradjanak közepén!

A játékvezető rajzol egy pálcikaembert egy másik papírra. Ő jelképezi Béla királyt. Milyen külső és belső tulajdonságokat tudnátok a neve mellé írni? (Pl.: magas, bátor, bölcs, gazdag, igazságos, középkorú, jószívű, segítőkész.)

A történet kibontakozása

A királyné gyermeket vár, nagy az öröm az udvarban. Mivel a tatárok állandó veszélyt jelentenek az országra, Béla király születendő gyermekét Istennek ajánlja fel, ha megmenekülnek a tatárok támadásától. Feleségével együtt istenfélő, hívő emberek voltak. Vajon könnyű szívvel hozták meg ezt a döntést? Kis-lányuk született, akit Margitnak kereszteltek el. Ahogy növekszik a királykisasszony, előbb-utóbb majd tudtára akarják adni ezt a fontos döntést.

Mindkét csoportból kérünk egy-egy tanulót, aki eljátssza a király és a királyné szerepét! Azon tanakodnak hangosan a szereplők, hogy miképp adják tudomására Margitnak a kolostorba vonulás tényét.

Pár tanuló jelenítse meg a lovászfűukat, akik az istállóban beszélgetnek! Nagyon sajnálják Margitot, hiszen megszerették kedves, bájos lényét. Hímzés közben az udvarhölgyek is arról beszélgetnek, hogy

mi lesz Margit sorsa. Szívük szava szerint ők is beavatnák előre a titokba. Szerintetek jó dolog, helyes döntés, ha egy titkot elárulunk? Nagyon óvatosnak kell lenniük a vár lakóinak, hogy véletlenül ki ne kotyogják az igazságot, hiszen akár az állásukkal játszanak...

Margit kedves, barátságos, jószívű, szép királylány. Elérkezik a nap, amikor már készülődnie kell a kolostorba. Nagy sürgés-forgás támad a kastélyban, Margit azonban nem tudja ennek az okát. Kedves, hű dajkájától akarja megtudni a titkot. – Ki vállalja a dajka szerepét, s ki lesz Margit, a királylány? A játékevezető alakítja a dajkát, ti pedig a királylány szerepében kérdezhettek tőle!

A dajka a következőképpen nyugtatja Margitot. „Hidd el, én sem tudtam meg mindent! Nem lesz semmi baj! Nagyon szeretlek, ezért szívem szerint elárulnám neked. Most azonban nagyon tartok a király haragjától. Sokat sírtam, amikor megtudtam a hírt. Csak annyit mondhatok, hogy elkerülsz innen a palotából. Jó helyre küldenek, ne félj, veled egykori lányok közé. Holnap össze kell pakolnunk a holmidat, amit holnapután magaddal vihetsz. Nagyon sajnálom, hogy elmész, de ezen én sem tudok változtatni.”

Amikor a király magához kéreti lányát, valami szokatlant, furcsát vesz észre rajta. Ki vállalja Margit szerepét? Mondja el, milyen érzések kavarnak most Margit fejében? (Pl.: Nem is szólok a szüleimhez. Ha több évig kell a kolostorban lennem, lehet, hogy elfelejtenek engem. Szökjek el onnan?)

A király megtudta, hogy a dajka elárulta a királylánynak a titkot.

Szerepjáték következik

Alkossunk két csoportot! Egy tanuló vállalja a dajka szerepét, a másik diák legyen a király! Egymással beszélgetnek. A csoport tagjai bármikor leállíthatják a beszélgetést. Ha azt mondják: stop, akkor tanácsokat adhatnak a királynak, illetve a dajkának. (Pl.: a dajka ezt mondhatja: nagyon szeretem Margitot, ezért árultam el a titkot. Nagyon figyeljetelek rá, mivel szökést tervez!) – Álljon fel az a tanuló, aki szerint büntetést érdemel a dajka! Miképp büntetnétek meg engedetlensége miatt? (Pl.: lefokoznák konyhalánnyá, nem kapna fizetést egy hétig.)

Játékkal zárjuk a mesét

Margit az elutazás előtti utolsó éjszakán lerajzolja kedvenc tárgyait, állatait, amelyeket magával vinne a kolostorba. Szerintetek mit vinne magával? (Lovát, játékmaciját, macskát, kutyát, babát, labdát.) Ezt az általa készített rajzot elvihette magával a kolostorba. Szülei, kedves hozzátartozói elkísérték. Ott megállapodtak, hogy évente hazalátogathat a királyi udvarba, szeretteihez. Hogy miképp alakul Margit királylány további sorsa, azt otthon továbbgondolhatjátok!

A foglalkozás értékelése

A gyerekek kicsit nehezen élték bele magukat a korai középkor Magyarországába, ahol a történet játszódik. A mese cselekményének kibontakozása során aztán egyre inkább aktívabbak lettek. Együtt-érzésüket fejezték ki Margit, a királylány iránt, akinek kolostorba kell vonulnia. A történet végére megértették, hogy néha bizony áldozatot kell hozni valamilyen igaz ügyért.

1.13 SZÓLÓ SZŐLŐ, MOSOLYGÓ ALMA, CSENGŐ BARACK

Drámafoglalkozás 4. és 5. osztályosoknak

Résztevők:

a Dózsa György Általános Iskola 4. osztályos
és a Béke Ligeti Általános Iskola 5. osztályos tanulói

A foglalkozást vezette:

Kocsis Eszter

Ráhangelő játékok

Seriff-játék: a seriff közepén áll, a kör közepén, "ráló" valakire a sorból, akinek le kell guggolnia. A tőle balra és jobbra lévő szomszédjára kell „tüzelnie”.

Fantáziajáték: a drámapedagógus kezében van egy toll. Mindenkinek ki kell találnia egy cselekvést. Mi lehet az a tárgy, ha nem filctoll? (Pl.: fogkefe, szappan, fésű, olló, rúzs stb.)

Egy nagy méretű, feltekert plakátot körbeadnak a gyerekek. A foglalkozásvezető furulyázott vele; a tanulók csináljanak vele valami mást! (Lehet pl.: távcső, puska, evezőlapát, főzőkanál stb.)

Körmese

Mindegyik tanuló egymás után belenéz a távcsőbe és mond egy mondatot, hogy képzeletben mit lát. Egy távoli tájat, várost látunk, ahol egy vár áll. Ez a vár szép, hatalmas, nagy bástyái vannak. Szép virágok nyílnak körülötte, vasrácsos kapuja van, vizesárok veszi körül, zászlók lengenek a falain, sok ablaka van, fenyves erdő övezi.

Rajzos feladat

Alakítsunk három csoportot! Az a feladat, hogy rajzoljátok le előlnézetből a várat. Maradjatok az általatok készített rajzok körül! Mindenki kap egy cédulát, amire ráírhatja, hogy ő melyik szereplő a várban, mi a foglalkozása. A cédulákat tegyék a rajzra! Nézzük meg, hogy milyen foglalkozást űznek a várban élők! Dolgozik itt pék, szakács, festő, tüzér, kertész, katonák, ács, udvari bolond, örök, szobalányok, stb.

A mese kibontakozása

Jöjjenek ide hozzám azok, akik a konyhán dolgoznak! A király (akinek szerepét a foglalkozásvezető tölti be) megkérdezi tőlük: mi lesz ma az ebéd? Most jöjjenek az örök, katonák! A kérdés hozzájuk a következő: mióta szolgálnak itt? Mi a véleményük a királyról? Kifizette időben a bérüket? Jó fegyvereik vannak? Hány főből áll a hadsereg?

A királynak három szép lánya van. Féltő gondoskodással nevelte fel őket, kívánságaikat mindig teljesítette. Az uralkodó minden hónapban elmegy a vásárra, ahonnan ajándékot hoz lányainak. Most is megkérdezi a gyermekeit, hogy milyen vásárfiát hozzon nekik. A legidősebb királylány aranyruhát kér, a középső ezüstruhát. A legkisebb leány furcsa kéréssel áll elő: szőlő szőlőt, mosolygó almát, csengő barackot szeretne kapni. A király egyedül az ő kérését nem teljesítette, ezeket a gyümölcsöket nem tudta megszerezni.

Ki vállalja közületek a király szerepét? Közben a többiek gondolkodjanak el, hogy miképp lehetne rajta segíteni! Elküldenétek idegen országba? Hova forduljon kérésével, melyik uralkodóhoz?

A király úgy gondolta, hogy amint hazaér, megtudakolja, ki tudna segíteni, gazdag jutalom reményében? Hazafele menet beleragadt a sárba a királyi hintó. Különös, de egy disznó segített a királynak kiszabadítani a sárból a hintót. Igen ám, de cserébe azt kérte a királytól, hogy a legkisebb lányát adja hozzá feleségül. Két-három nap múlva jelentkezni fog a kastélyban. A király nehéz szívvel ugyan, de ráállt az alkura. – De lenne még itt valami, tudnád-e a legkisebb lányom kérését teljesíteni? – Két napon belül meg is érkezett a legkisebb lány ajándéka, amit a vásárból kért.

Este a disznó elment a királyhoz, hogy elvigye a királylányt.

A mese dramatizálása

Három csoportot alakítva játsszátok el a jelenetet! A szolgák hogyan próbálnak segíteni a királynak? Külön-külön játsszuk el a jelenetet! Lehetséges megoldások, amit a szolgák javasolnak: beteg a lány, tüdőgyulladás van; leviszik a disznóhoz a lányt, de nem a legkisebbet, ám a disznó észreveszi a cserét; meghívják, hogy ebédeljen náluk.

Mi lesz a megoldás? A palota lakóinak legnagyobb bánatára elvitte magával a kis királylányt a disznó. Ki vállalja a királylány szerepét? Mit írhatott nővéreinek a levelében? Többek között azt, hogy disznóólban lakik, nagyon piszkos helyen, tisztálkodni nem lehet.

Egy szép napon arra ébred a királylány, hogy csodálatos palotában van, ahol gyönyörű ruhába öltöztetik fel. Azt az üzenetet kapja, hogy sürgősen jelenjen meg a reggelinél. Legnagyobb ámulatára az asztalnál egy jóképű, daliás királyfi fogadja. Nem más ő, mint a disznó, aki visszaváltozott királyfivá. Eddig ugyanis átok ült rajta, ami a legkisebb királylány segítségével megtört. A királyfi és a királylány visszamentek az apához, a királyi várba. Hetedhét országra szóló lakodalmat csaptak, vigadoztak több napon át.

Készítsetek csoportonként állóképet a királyi menyegzőről!

A foglalkozás értékelése

A tanulók kreativitásukkal kitűntek a drámafoglalkozáson. Frappáns kérdéseket tettek fel a királynak. Többfajta megoldási lehetőséget kínáltak a nehéz helyzet átvészelésére. Rajzukon eredeti, fantáziadús képekkel ábrázolták a királyi várat. Levonták a mese tanulságát: minden rossz legyőzhető; a dolgok – ha váratlanul is – jóra fordulhatnak.

1.14 BENEDEK ELEK: RIBI(Z)KE

Drámafoglalkozás 4. és 5. osztályosoknak

Résztevők:

a Dózsa György Általános Iskola 4. osztályos
és a Béke Ligeti Általános Iskola 5. osztályos tanulói

A foglalkozást vezette:

Kocsis Eszter

A mese bevezető része

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy kicsinyke falu. Ott édegélt egy szegény özvegyasszony leányával, Ribi(z)kével. Ribi(z)ke szorgalmas, jóra való lány volt, mindenben segített anyjának. Sőt, a szomszédoknál is besegített dolgozni. Fizetségül mindig ribizlit kapott, ugyanis ezt a gyümölcsöt nagyon szerette. Ez a tízéves lány magas, fekete hajú, vékonyka termetű, kedves, vidám természetű volt. Édesanyját tisztelte, szerette tiszta szívéből.

A mese főszereplőjének rajza és jellembeli tulajdonságai

Alkossunk két csoportot! Rajzolni fogunk. A csomagolópapírra mindkét csoport rajzolja le Ribi(z)két! Írjátok a rajz mellé a lány külső és belső tulajdonságait! (Szép, fehér bőrű, segítőkész, szerény, illemtudó, okos, szorgalmas, stb.)

Milyen munkáknál segíthetett a szomszédoknak? (Kerti munkák: kapálás, szüretelés, gyümölesszedés, gyomlálás). A házimunkákból is kivette a részét: segített takarítani, mosni, vasalni, mosogatni, főzni. Támogatta a faluban élő idős, magatehetetlen embereket. Ha arra volt szükség, a kútról vizet hozott, behordta a fát a házba, ápolta őket betegségük alatt, vigyázott a kisgyerekekre. Mivel csak tízéves volt, hamar elfáradt a munkában. Melyik dolog lehetett számára a legnehezebb?

Szoborjáték

Két csoportra oszlunk. Mindkét csoport alkosson egy szoborszerű állóképet, amely Ribi(z)ke valamelyik szorgoskodó tevékenységét mutatja be, ahogy éppen dolgozik! (Favágás, szüretelés, kapálás stb.)

A történet kibontakozása

Ribi(z)ke rengeteget dolgozott, s keveset pihent, keveset aludt. Ennek következményeként megbetegedett, ágyának esett. Sajnos, kedvenc étele, a ribizli is elfogyott otthon, és a faluban sem tudtak már adni a lánynak. Az idő őszre fordult, eltűnt a kínálatból a ribizli. Édesanyja kétségbeesett, lánya állapotát látva. Honnan várhat segítséget?

Állt egy kolostor a faluhoz közel, ahol apácák élnek. Szigorú szabályok, törvények szabályozzák az ott élők mindennapjait. A falubeliek közül senki nem mer a kolostor közelébe menni. Vajon felvállalja-e valaki, hogy Ribi(z)ke felgyógyulása érdekében bátor legyen, és felkeresse a kolostort? Ki menjen oda? Édesanyja, netán a falubeliek egy kisebb csapata? Egy kisebb csoport éjjel odamerészkedne a kolostor kertjébe ribizlit szedni. Igen ám, de az lopásnak minősülne, s veszélyes is! – Ki szavaz közületek arra, hogy az édesanya menjen el a zárda főnöknőjéhez?

Egy tanuló alakítja az aggódó édesanyát, egy másik pedig a zárda főnöknőjét. Hallgassuk most meg az ő párbeszédüket! A többi tanuló besegíthet, tippeket adhat az anyának, hogy milyen módon próbálkozzon ribizlit kérni. Mondjuk, kérjen csak húsz szem ribizlit, annyi is elég lenne lánya gyógyulásához. A zárda főnöknője viszont azt kéri cserébe, hogyha meggyógyul Ribi(z)ke, jöjjön ide szolgálni az apácák közé.

Hazafelé az édesanya nagyon bánta már igenlő válaszát, fájt neki a kényszerű döntés. A falubelieknek is rettentően fog hiányozni a kedves leány, hiszen mindenki szereti, kedveli Ribi(z)két.

Csoportos szerepjátékok

Játsszuk el azt a jelenetet, amikor hazaér az édesanya! Ti lesztek a falubeli emberek, akik kérdéseket tesztek fel neki. (Pl.: „Hol voltál? Sikerült ribizlit kérni? Mit adtál érte cserébe? Rögtön beleegyeztél az alkuba? Hány szem ribizlit kértél? Mit kezdjünk most Ribizke nélkül?”)

Játsszuk el, milyen párbeszéd zajlik le az édesanya és lánya között! Az anya a következőket mondja Ribizkének: „Hoztam neked ribizlit, hogy meggyógyulj. Azonban az apácáknak cserében megígértem, hogy gyógyulásod után oda mész a kolostorba.”

Ribizke nagyon szomorú lett, nyugtalanság vett rajta erőt. Azon gondolkodott, milyen kedves emléket vihet magával. Csak fehérneműt vihet, játékokat nem! Rajzoljátok meg, hogy mit vinne magával! (Labda, rajz, baba stb.)

Ribizke elég hamar megszokta a zárda életét. Szigorú szabályok uralkodtak a kolostorban. Nem lehetett kihívóan öltözködni, a zárda ablakán tilos volt leleskelni. Lánypajtásai hamar megszerették az új leányt, együtt játszottak. Ribizke nagyon kíváncsi volt, s megszegte a szabályt, miszerint tilos a zárda ablakán kinézni, leskelődni.

A főnöknő helyében ti megbüntetnétek Ribizkét? Indokoljátok meg a döntéseteket! (Pl.: még csak rövid ideje van itt; nincs kivételezés, a zárda szabályait mindenkinek be kell tartani; nagyon hiányoznak neki a falubeliek; mindenki lehet kíváncsi; még fiatal ahhoz, hogy megbüntessék.)

Új fordulat a történetben, hogy a zárda főnöknője boszorkányerővel rendelkezett. Irigy volt Ribizkére a jósága és a szépsége miatt. Varázslatával gyíkká változtatta Ribizkét. Ti hogyan oldanátok meg ezt a helyzetet? (Egyik barátja meglátogatja a lányt, s a gyíkban felismeri őt.)

Befejezés

A mese boldog véget ér. A királyfi is arrafelé lovagolt, és megszabadította az átoktól, visszaváltoztatta Ribizkévé. Nagy lakodalmat csaptak, hetedhét országra szólót. Ma is élnek, ha meg nem haltak!

A foglalkozás értékelése

A gyerekek találóan jellemezték a mese főszereplőjét, Ribizkét mind belső, mind külső tulajdonságait figyelembe véve. Rokonszenves főszereplőnek tartották, akin mindenképp segíteni kell. A szerepjátékoknál találóan, ügyesen formálták meg a szereplőket, jól oldották meg a mesebeli szituációkat. Örültek a történet boldog befejezésének.

1.15 A VÉN KUTYA

Drámafoglalkozás 4. és 5. osztályosoknak

Részvevők:
a Dózsa György Általános Iskola 4. osztályos
és a Béke Ligeti Általános Iskola 5. osztályos tanulói

A foglalkozást vezette:
Kocsis Eszter

Ráhangoló játékok

Álljatok körbe a teremben! Minden második tanuló lépjen ki! A játékvezető kacsintani fog a belső körben lévőkre. Akire rákacsintott, annak közelebb kell lépni a játékvezetőhöz.

Mondókás játék következik

Egy tanuló kiáll a körben ülő gyerekek elé. A mondóka szövegét kell ismételtetnie: volt egyszer egy öregember... bolond, aki nem ül le; aki nem guggol le; aki nem sétál; aki hallgat.

„A vén kutya” című mese ismertetése

Egy falu apró házában éldegélt öregapó és öreganyó. Volt egy vén kutyájuk, aki olyan öreg volt, hogy már a csontot sem tudta elrágni. Öregapó el akarta zavarni a háztól az öreg házörzöt, mivel szerinte már nem tudják hasznát venni. A jószívű öreganyó ellenezte ezt a döntést, mindenáron meg akarta tartani a kutyust, ezért kérlelni kezdte öregapót, hogy meglágyítsa a szívét.

A tanulók aktivizálása

Szerintetek hogyan néz ki egy korabeli falu? Milyen házakban laknak az emberek? Milyen állatok élnek a ház körül? (Kicsike házikó; ló, kecske, tehén, baromfi, cica, kutya.)

Öreganyó a ház körül a konyhakertben dolgozik, de van szántóföldjük is, ahol kukoricát és krumplit termesztenek. Alkossatok két csoportot! Külön-külön rajzoljátok le, hogy milyen ez a ház és környéke!

A játékvezető kitesz középre egy csomagolópapírt, amelyiken két pálcikaember szerepel. Egyikük öreganyó, másikuk öregapó.

Milyen külső és belső tulajdonságokkal rendelkeznek? Írjátok rá a rajzokra a jellemző tulajdonságaikat!

Mindenki válasszon magának egy háziállatot, amelyik ott él a falusi portán! Álljatok fel, és sétáljatok körbe, miközben én tapsolok! Akit megérintek, próbálja megformálni az illető háziállatot! Ki a kedvenc társad az udvarban?

Öregapó beszédét kihallgatták az állatok. Ti sajnáljátok az öreg kutyát? Tudnak-e segíteni szegény kutyának?

A gyerekek egy kört alakítanak, egyikük lesz az öreg kutya a kör közepén. Próbáljátok őt meggyőzni, hogy miért maradjon, vagy miért menjen el! Milyen veszélyek leselkednek rá az erdőn és mezőn, ha elkóborolna bánatában?

A vén kutya a mese szerint úgy döntött, hogy elhagyja gazdáit. A mezőn kóborolva találkozott a farkassal. A farkas felajánlotta segítségét a kutyának, miszerint segít visszafogadtatni a gazdáival. Cserében azonban azt kérte, hogy a kutya adjon neki egy bárányt öregapóék nyájából.

S mi történt utána? Elveszett nagyanyóék szeretett unokája. A hűséges öreg kutya megtalálta a gyereket, és boldogan vitte vissza családjához. Öregapó és öreganyó nagyon megörült, s hálából szívesen visszafogadták a vén kutyát. Ezután már senki sem gondolt arra, hogy elzavarják a háztól.

Egy szép napon megjelent a farkas a háznál, s követelte a bárányt a kutyától. A hűséges eb azonban megfutamította a farkast, elugatta nagy hangjával, így a gyáva farkas elszaladt az erdőbe. Ott maga mellé vette a vaddisznót, hogy együtt lopjanak bárányt. A kutya éppen az erdőben sétált a sánta macskával. Amint a farkas és a vaddisznó meglátta őket, kardnak nézték a cicát a kutya oldalán. Ijedtükben elbújtak: a farkas a fára mászott, a vaddisznó egy gödörben rejtőzött el. Amikor rádöbentek a saját gyávaságukra, elszégyellték magukat. A farkas lemászott a fáról, és békét kötött az öreg kutyával. Így lett boldog vége a mesének.

A foglalkozás értékelése

A feldolgozott mese kiváló alkalmat teremtett arra, hogy a gyerekek elgondolkozzanak néhány fontos dologról, mint például a hűség, önzetlenség, türelem a gyengébbekkel szemben. A mese dramatizálása során kiderült, hogy mennyire szeretik az állatokat, főleg a kutyákat.

2. INTEGRÁCIÓS BÁBFOGLALKOZÁSOK

A tanórán kívüli nevelésben nagy szerepe van a bábjátásnak, mert érdeklődésre nevel és szinte minden művészeti ággal kapcsolatban van: magában foglalja az irodalom, a képzőművészet és a zene legfontosabb elemeit. A gyerekekben él a tárgyalkotás, a szereplés, az önmegmutatás vágya, mely a bábjáték során megvalósulhat.

A bábkészítés során megismerkednek a tanulók az eszközök használatával, helyes kezelésükkel. Felfedezik az egyes munkafázisokban a technika órákon tanultakat, és továbbfejleszthetik azokat. Kézügyességük, szín- és formaérzékük fejlődik, megismerik az élőlények és tárgyak felépítését, arányait, mozgásokat és cselekedeteket utánoznak. A bábkészítés mesterségét akkor sajátítják el a gyerekek, ha kedvükre való bábót ígér, ezen élvezettel munkálkodnak, büszkén mutatják és viszik haza otthoni újrajátzás szándékával is. Nagyfokú játéklehetősége miatt közkedvelt a gyerekek körében. Ez biztosítja eredményességét.

A bábjáték képességfejlesztő hatása is igen nagy. Hozzájárulhat a világ megismeréséhez; a kreatív szövegalkotáshoz; a beszédtechnika fejlődéséhez; a mozgáskoordináció finomodásához; a bábbal történő karakterábrázoláshoz; a díszlettervezés- és készítés megalapozásához; valamint a bábkészítés képességének fejlesztéséhez.

A mese elolvasása és megértése után következik a szereposztás, és a gyermekek fantáziája elkezd működni! Megérik, hogyan kell a mozdulatlan tárgyat életre kelteni, hogy az cselekedni tudjon. A bábjáték a közösségépítés egyik hatásos eszköze, hiszen az egyéni játék az alapja a közös előadás sikerének, ezért minden gyerek a tökéletes előadásra törekszik. Alkalmas a bábjáték az integráció megvalósítására is, hiszen a bábjáték hősei, a bábfigurák élnek, és aki él, mindig másokért él, tehát a báboglalkozás erősíti az összetartozás érzését is.

Az integrációs báboglalkozásokon leggyakrabban síkbábokkal játszottak a gyerekek, melyek gyorsan elkészíthetők és jól mozgathatók. A díszletek megalkotását csoportmunkában végezték el, majd rögtönzött paraván felállításával elevenítették meg a mesét. A bábozás során játszva tanulták meg az előadott mesét-verset, aktivitásuk és kreativitásuk nagymértékben érvényesülhetett: a bábkészítésre, díszletrajzolásra, majd a mese eljátszására valamennyien szívesen vállalkoztak, örömmel vettek részt a közös játékban.

2.1 WEÖRES SÁNDOR: A KUTYA-TÁR

Bábfoglalkozás 1. és 2. osztályosoknak

Résztevők:
a Dózsa György Általános Iskola 1. osztályos
és a Béke Ligeti Általános Iskola 2. osztályos tanulói

A foglalkozást vezette:
Nátránné Hegyi Györgyi

A vers felolvasása

„Harap utca három alatt
megnyílt a kutya-tár,
síppal-dobbal megnyitotta
Kutyafülü Aladár.
Kutya-tár! Kutya-tár!
Kutyafülü Aladár!

Húsz forintért tarka kutya,
tízért fehér kutya jár,
törzs-vevőknek öt forintért
kapható a kutya már.
Kutya-tár! Kutya-tár!
Kutyafülü Aladár!”

Szeretitek-e a kutyákat? Miért tartanak az emberek kutyát? (Pl.: hűség, ragaszkodás, igazi társ a mindennapokban, házőrzés stb.) Közületek kinek van kutyusa? Milyen kutyaajtát ismertek?

A vers jellegzetességei

Mit tudunk meg Weöres Sándor verséből? (Kutya-tár, azaz kutyakiállítás- és vásár zajlik a Harap utca három alatt; Kutyafülü Aladár nyitotta meg síppal-dobbal, nagy csinnadrattával. Mennyibe kerülnek az egyes kutyaajták.) Vizsgáljuk meg a vers formai sajátosságait! (Pl.: rímek, szóismétlések, refrén, jelzős szerkezetek, ritmus szerepe, játékosság.)

A bábok elkészítése a vers alapján

Minden tanuló kap több színben pamutfonalat, piros filcanyagot, textilcsíkot, varróút, cérnát. A kutyusok elkészítésénél a pamutfonalat kell összecsomózni, hogy egy-egy kis „szörmók”, gubancos szőrű pulikutya szülessen a gyerekek keze nyomán.

A történet, a vers eljátszása a bábokkal

Mindegyik tanuló a saját maga készítette kutyusával vesz részt a játékban. Egy diák felolvassa közben a verset. A gyerekek ennek alapján eljátszák a kutyavásárt: húsz forintért tarka kutya, tíz forintért fehér kutya kapható, törzsvevők már öt forintért vehetnek házőrzőt. A „kutyavásár” alatt végig vidám, fel-fokozott hangulat uralkodik a tanulók körében.

Összegzés

Weöres Sándor verse közelebb hozta a gyerekekhez a költészet világát. Megismerhették a vers formai sajátosságait. A vers tartalma közel állt hozzájuk, hiszen minden nebuló szereti a kutyákat, illetve jól ismerik a különféle kutyaajtákat. A vers hangulata, a vidámság, jókedv az egész foglalkozáson vezető szerepet játszott. A tanulók kezűgyességét dicséri, hogy élethű, igazi „loncsos, gubancos” pulikutyák készültek a foglalkozás során.

2.2 MÓRICZ ZSIGMOND: ICIRI-PICIRI

Bábfoglalkozás 2. osztályosoknak

Résztevők:

a Dózsa György Általános Iskola 2. osztályos és
a Béke Ligeti Általános Iskola 2. osztályos tanulói

A foglalkozást vezette:
Nátránné Hegyi Györgyi

Beszélgetés a bábozásról, a bábkészítésről

Hogyan jeleníthető meg egy-egy mesehős? (Rajz, báb, gyurma, stb.) Ki milyen bábjátékot ismer? (Vitéz László, Lúdas Matyi.) Milyen bábos mesefigurákkal találkoztatok eddig? (Mazsola és Tádé; Dör-mögőék; Mekk mester stb.) Kinek vannak bábozással kapcsolatos élményei? (Bábszínház stb.) Miért szeretünk bábjátékot nézni? (Hitelesebb lesz általa a mese, a történet, jobban bele tudjuk élni magunkat a mesei helyzetbe.)

Az Iciri-Piciri mese történetéhez kapcsolódó érzések, érzelmek, emberi tulajdonságok megbeszélése

Ti mit éreztetek, amikor elveszítettetek valamit? (Szomorúság, bánat, aggodalom stb.) Milyen érzések jellemzik a megtalálás élményét? (Boldogság, jókedv, megnyugvás.)

Az Iciri-Piciri mese felolvasása közösen a kiosztott lapokról

„Ajaj, hol volt,
Hol nem...
Volt egyszer egy
Iciri
Piciri
Házacska;
Ott lakott egy iciri
Piciri kis macska.
Volt annak két iciri
Piciri kis ökre,
Rákaptak egy iciri
Piciri kis tökre.
Csizmát húz az iciri
Piciri kis macska,
Hová lett az iciri
Piciri barmocska:
Bejárja az iciri
Piciri kis erdőt
S nem leli az iciri
Piciri tekergőt.
Bejárja a iciri
Piciri kaszálót,
S nem látja az iciri
Piciri kószálót.
Rátalál egy iciri
Piciri kis tökre,
Bánatában iciri
Picirit meglökte.
Felfordult az iciri
Piciri tököcske,

Benne a két iciri
Piciri ökröcske.
Megörült két iciri
Piciri ökrének:
Vége van az iciri
Piciri mesének!”

A bábkészítés folyamata

Milyen anyagokból készülhetnek bábok? Mi most síkbábokat fogunk készíteni. Séma alapján megalkotjuk a tököt, benne a két bors ökröcskével; illetve a cicát, aki a főszereplő. Az előre elkészített kartonlapon pedig a mese helyszíneit, az erdőt, a mezőt színezzük ki.

A bábjáték eljátszása

Kiválasztjuk a főszereplőt, illetve a mellékszereplőket. Síkbábokkal kezükben a tanulók eljátsszák a történetet, közben a többiek hangosan olvassák a mesét.

A verses mese rímei, szóismétlései remek alkalmat adnak a humorra, jókedvre. Talán nem is lenne olyan nehéz verset írni?

A foglalkozás értékelése

Végig vidám, derűs hangulat uralta a foglalkozást. Remekül ki tudták használni a gyerekek a fantáziájukat. Az elkészített bábokkal vígan „hancúroztak”, élvezték a játékos mese cselekményét, a kicsinyítő jelzők gyakori ismétlődését.

2.3 A PARASZTEMBER ÉS A BUTA SZÖRNYETEG, AVAGY – TENGU

Bábfoglalkozás 2. osztályosoknak

Résztevők:

a Dózsa György Általános Iskola 2. osztályos
és a Béke Ligeti Általános Iskola 2. osztályos tanulói

A foglalkozást vezette:
Nátránné Hegyi Györgyi

A mese felolvasása

A foglalkozás vezetője felolvassa a gyerekeknek a mesét.

A történet megbeszélése

Milyen helyszínen játszódik a történet? (Nagy erdő, sok fenyőfa stb.) Kik a mese szereplői? (Tengu, a bármivé átváltozni tudó szörnyeteg és a parasztember.) Szerintetek milyen egy szörnyeteg, mondjátok el a rá jellemző dolgokat! (Csúnya, gonosz, félelmetes, hatalmas stb.) Mitől szoktunk megijedni? (Hirtelen mozdulattól, sötétségtől, erős hangoktól stb.) Játsszuk el, hogy miképp ijeszti meg a szörny a parasztembert! Mit csinálhatott a parasztember az erdőben? (Gombát szedett, bogyót gyűjtött.) Mivé tudott átváltozni Tengu? (Óriásfenyő, hatalmas kő, babszem stb.) A bábalakok megformálásánál fontos lesz, hogy a fenyő és a hegy háromszög alakú, ezért könnyen megformálhatók, viszont a babszem alakja nem hasonlítható síkidomhoz, ezért nehezebb a síkbáb elkészítése.

A mese eljátszása tárgyábokkal

Először használati tárgyakkal (fokhagymanyomó, mézpergető, kés, harapófogó, régi vasaló, kosár, kalapács, tűzőgép) fogjuk eljátszani a mesét. Tengu alakja először „kés” formájában jelenik meg. Második lépésben „fonott kagylóként” szerepel. Harmadik alakja „kosár” lesz. A parasztembert régi fedeles kancsó szimbolizálja. A mese eljátszásánál fontos, hogy a jó szereplők fentről érkeznek, a rossz erők pedig a föld alól. A gyerekek közösen olvassák el a történetet! – Találjunk ki egy jó befejezést a mesének! (Pl.: hazamegy a parasztember vagy folytatja addigi tevékenységét.)

Síkbábok készítése

A gyerekek a foglalkozásvezető irányításával a séma alapján elkészítik a főszereplők síkbáb változatát. Mindenki választ egy bábót, amit kiszínez, majd utána hurkapálcára ragaszt fel. Választható bábfigurák: szegény ember, Tengu alakjai (eredeti alakja, fenyőfa, kőhegy). A bábok készítésénél, a rajzolásnál ügyeljünk arra, hogy a jellegzetes vonások, ismérvek megmaradjanak! (Nagy száj, félelmetes fogak, karmok, szem, orr stb.)

A mese eljátszása

Egyik gyermek olvassa a mesét hangosan, ő a mesélő. A játék során figyelni kell arra, hogy mindig a síkbábok hátoldalát lássa a szereplő! A díszletet a papírra megrajzolt és kiszínezett háttér adja, amelyen ott van a helyszín, a nagy erdő, fenyőkkel. A szereplők a felolvasott szöveget ismétlik, miközben játszanak a bábokkal.

Beszélgetés a szereplők tulajdonságairól – mi a mese tanulsága?

Tengut, a szörnyet így jellemezték a gyerekek: buta, hencegő, félelmetes, alakváltoztató, erős, hatalmas. A parasztember szerintük: leleményes, furfangos, okos, bátor. A mese tanulságát levontuk a játék végén: a hencegő, nagyszájú ember elnyeri büntetését.

A foglalkozás értékelése

A tanulók ötletesen, találóan elevenítették meg a mesefigurákat. Nagyon élvezték a síkbábokkal való játékot. „Szurkoltak” a pozitív főhősnek, a parasztembernek. Örültek, hogy a mesében – mint mindig – a gonosz, a rossz erő megbűnhődött, elnyerte méltó büntetését.

2.4 A RÉPA (Orosz népmese) Bábfoglalkozás 2. osztályosoknak

Részvevők:
a Dózsa György Általános Iskola 2. osztályos
és a Béke Ligeti Általános Iskola 2. osztályos tanulói

A foglalkozást vezette:
Nátránné Hegyi Györgyi

Bevezető beszélgetés

Hol találkozhatunk a természetben a répával, mint egyik fontos táplálékunkkal? (Kert, szántófield stb.) Mit lehet a répával tenni? (Megesszük, az állatok is megeszik.) Hogyan történik a répaszedés? (Ha sok eső esik, könnyen kijön a földből.) Vajon miért? (Ha nagyon száraz a föld, nehéz kihúzni a répát.)

Játsszuk el közösen a répa kihúzását! (Ásóval alábökünk, a répa zöldjét erősen megfogjuk, s próbáljuk kirántani a földből.) Kinevezünk egy tanulót répának. A többiek egymás mögé állnak, s mindenki húzza jó erősen a répát! A művelet sikerült!

A mese felolvasása

A történet szerint az apóka ültetett egy répát, és így biztatgatta: – Nőj, nőj, répa, szép kövérré, óriási nagyra!

Meg is nőtt a répa, óriási nagy lett. Ment az apóka, hogy kihúzza. Húzta, húzta, cibálta, ráncigálta, de a répa nem mozdult. Hívta az apóka az anyókat, de ketten együtt sem bírtak a répával. Ekkor anyóka hívta az unokáját, s így már hárman próbálkoztak. Minden hiába! Hívta az unoka a kutyát, s együttes erővel ráncigálták a répát, de biz az meg se mozdult. A kutya hívta a tarka macskát, de ővele sem sikerült kihúzni. Ekkor a macska hívta az egérkét. Immáron sokadmagukkal sikerült: húzták, húzták, jót rántottak rajta – erre aztán engedett a répa, kifordult a földből.

A bábuk elkészítése

A mese bábszereplői a táblán, jól látható helyen vannak elhelyezve. A bábuk papírból és krepp-papírból készülnek. Mindenki döntse el kedve szerint, hogy melyik szereplőt szeretné elkészíteni! A bábuk elkészítése után játsszuk el a mesét a felolvasás alapján! Az aktív meseszereplők a néző gyerekekkel együtt hangosan mondják a mese szövegét. A tanulók két szereposztásban is végigélhették a dramatizálást.

A foglalkozás értékelése

A gyerekek szívesen képzelték magukat az öregapó helyébe. A többi szereplőt is hitelesen alakították. Még a „huncut” répának is igazat adtak, hogy ennyire nehezen engedte magát kihúzni a földből. A „papírzacskós” bábtechnikát ügyesen alkalmazták; remekbe sikerült darabok készültek.

2.5 A HÁROM CSIBE

Bábfoglalkozás 3. osztályosoknak

Résztevők:
a Dózsa György Általános Iskola 3. osztályos
és a Béke Ligeti Általános Iskola 3. osztályos tanulói

A foglalkozást vezette:
Nátránné Hegyi Györgyi

A mese bevezető része

Hol játszódik a mese? (Egy erdei tisztáson.) A csomagolópapírra rajzoljátok le zsírkréta segítségével a tisztást! Ez lesz a díszlet a bábjátékhoz. Milyen növények, milyen állatok élhetnek itt? (Bokrok, virágok, őzikék, nyulak, szarvasok, medve stb.)

A mese szerint úgy indul a történet, hogy tyúkanyó elzavarja maga mellől a három csibetestvért. Vajon miért? Alakítsatok két csoportot! Ki vállalkozik a tyúkanyó szerepére, s kik lesznek a csibék? Játsszátok el azt a helyzetet, amikor tyúkanyó megharagszik a csibéire! (Pl.: a kiscsibék labdázna, focizna, ám véletlenül betörik a ház ablakát; az iskolából elégtelen osztályzatot visznek haza, nem készültek fel a tananyagból.) Ezenkívül persze még számos helyzet adódhatott, ami miatt tyúkanyó megharagudott engedetlen, szófogadatlan gyermekeire.

A mi életünkben is elérkezik az az idő, amikor útra bocsátjuk csemetéinket. Ez mikor történik szerintetek? (Felnőnek, családot alapítanak a gyerekek, önálló életre kell berendezkedniük.)

A mese kibontakozása

Olvassátok el a mesét! Jelöljétek be a mese szereplőit! (Kiscsibék, tyúkanyó, tündér, róka.) Bábokat fogunk készíteni a történet szereplőiről. Tehát kell alkotni egy fekete, egy vörös, egy fehér színű csibét, egy tyúkanyót, egy tündért, egy ravaszdi rókát. Előre elkészített séma szerint a gyerekek kiszínezik a bábokat. Ha elkészültek a figurák, felragasztják hurkapálcára. A következő lépésben háromfajta házikót (szalmatető, gerendaház, téglából épített ház) is kell alkotnunk. Melyik lesz ezek közül a legerősebb, legstabilabb? Nyilván, hogy a téglaház védi meg lakóit leginkább az ellenségtől. Erre nagyon is szükség van, hiszen a róka állandóan ostromolja a csibéket, fáj a foga a jó kis csibehúsra.

A történet eljátszása a bábok segítségével

Két tanuló tartsa a díszletet a többiekkel szemben! Ki lesz a mesélő, a narrátor? Ki vállalkozik a csibék szerepére? Ki alakítja a jóságos tündért, aki segítette a fehér csibéket?

A foglalkozás értékelése

A díszlet és a bábok segítségével a tanulók párbeszéd formában előadják a történetet. Érzékletesen jelenítették meg a bábozás során a mesét.

Tanulsága a mesének: nem szabad gonosznak, igazságtalannak lenni. A jó elnyeri jutalmát, a gonosz pedig megbűnhődik. Mindennapi életünkben is megszívlelendők ezek a tanulságok!

2.6 A NYULACSKA HARANGOCSKÁJA

Bábfoglalkozás 3. osztályosoknak

Résztevők:

a Dózsa György Általános Iskola 3. osztályos
és a Béke Ligeti Általános Iskola 3. osztályos tanulói

A foglalkozást vezette:
Nátránné Hegyi Györgyi

Bevezetés

A mese felolvasása a gyerekeknek. Ha jól megfigyelték a történetet, tudtok válaszolni az alábbi kérdésekre. Hol játszódik a mese? (Az erdőben.) Kik a szereplők? (A bokor ága, fa, balta, köszörűkő, víz, bika, vadász, egér, macska, tehén, kaszás.)

Próbáljuk meg közösen eljátszani a történetet, a láncmesét, lépésről lépésre!

Közös játék

Álljatok fel! Hogyan leszünk bokorból fákká? Először leguggolunk, majd felegyenesedünk, s máris fák lettünk.

Van nekünk egy nyúl jelmezünk. Ki fog belebújni közületek, ki lesz a nyulacska?

A bábok elkészítése

A mese szereplőit saját kezűleg kell elkészítenetek. A táblán látjátok a mintákat, amelyek a segítségetekre lehetnek a bábok megformázásában.

A mese eljátszása a bábokkal

Ki vállalja közületek a nyúl szerepét? Természetesen mondani kell végig a nyulacska szövegét! Ki lesz a bokor? Ki lesz a balta, a macska, a víz stb.? Játsszuk el a párbeszédet! Minden szereplő kap egy-egy példányt a meseszövegből. A szereplők álljanak fel oldalt, kezükben az elkészített bábokkal! Játsszuk végig a történetet, a láncmese minden egyes részletét!

A boldog, megnyugtató befejezésnek együtt örülünk!

2.7 A CSÖKÖNYÖS ELEFÁNTKÖLYÖK

Bábfoglalkozás 4. osztályosoknak

Résztevők:

a Dózsa György Általános Iskola 4. osztályos
és a Béke Ligeti Általános Iskola 4. osztályos tanulói

A foglalkozást vezette:
Nátránné Hegyi Györgyi

A mese ismertetése

A foglalkozás vezetője felolvassa a mesét a gyermekeknek.

A történet szerint élt Afrikában egy kiselefánt. Olyan csökönyös volt, olyan makacs, hogy azóta is emlegetik. Egyszer sétálni indult az elefántcsalád, ahova őt is hívták. A kiselefánt tiltakozott, így egyedül maradt otthon. El is unta magát hamarosan, és azt mondta mérgesen:

– Nem is leszek én elefánt többé!

Útnak indult a szavannán, amikor is megpillantott egy zsiráfot. A kiselefántnak megtetszett a zsiráf hosszú nyaka, hosszú lába, ezért úgy döntött, hogy ő is zsiráf akar lenni. Felült a zsiráf hátára, de szédült, és leesett.

Ekkor egy strucc ért a közelébe. Elhatározták, hogy versenyt futnak egymással. Igen ám, de a kiselefánt vaskos lábai összeakadtak, s felbukfencezett.

– Nem is leszek többé strucc! – mérgelődött a kiselefánt.

Egy kígyó tekeredett óvatosan felé. Hősünk kukacnak nézte a kígyót. Amikor a kígyó köréje tekeredett, segítségért kiáltott.

Szomjas lett, ezért elindult a tó partjára vizet inni. A bozótból kisomfordált egy krokodil. A kiselefántnak megtetszett a krokodil vicsorító fogsora. Ő is vicsorítani próbált, de a fán lévő majmok kinevették.

– Inkább gyere velünk játszani! – kiabálták.

Körbevettek az elefántot, ki a fülét cibálta, ki dögönyözte, volt, aki kókuszdióval dobálta.

Elunta a kiselefánt, sértődötten odébbállt.

Egyszer csak egy szép, tarka tollú papagáj röppent fel előtte. Megkérte, hogy tanítsa meg őt is repülni. A csínytevő papagáj rá is állt. Elvezette a kiselefántot egy meredek part szélére. Megállt a magas parton, elrugaskodott és felröppent.

– Hiszen ez semmi! – rikkantott a kiselefánt, s ő is elrúgta magát a parttól. Belepottyant persze a folyóba. Nagy nehezen kivergődött a partra, csupa víz és hínár volt. Azt dörmögte nagy mérgesen: „Mégiscsak elefánt maradok inkább”!

Aztán elcsörtetett az erdőbe, hogy megkeresse a családját, hátha még egyszer sétálni hívják.

A mese eljátszása bábokkal

Milyen helyszíneken játszódik a mese? (Szavanna, őserdő, tópart.) Rajzoljátok le a három helyszínt! (A három csoport három különböző helyszínt ábrázol!) A mese szövegében húzzátok alá, amit az egyes szereplők mondanak! (Elefánt, zsiráf, krokodil, strucc, papagáj, majmok.)

Játsszuk el a kezdő jelenetet, amikor otthon marad a kiselefánt! Készítsük el a játékteret (asztal, illetve a szivacsok segítségével)! Döntsétek el, hogy ki melyik állatfigura síkbábját szeretné elkészíteni! A mintadarabok felkerülnek a dekorációs táblára, így könnyítve meg a bábkészítést.

Játsszuk el a mesét az állatok választott állatok bábjaival!

A foglalkozás értékelése

A díszlet és a bábok segítségével a tanulók párbeszédese formában eljátszották a történetet. A gyerekek rájöttek a mese tanulságára, hogy nem szabad, nem érdemes makacsnak, csökönyösnek lennünk! Szívleljük meg az idősebbek tanácsát, hiszen csak segíteni akarnak a tapasztalatlanabb, ifjú társaiknak!

2.8 A KAKAS ÉS A PIPE

Bábfoglalkozás 4. osztályosoknak

Résztevők:
a Dózsa György Általános Iskola 4. osztályos
és a Béke Ligeti Általános Iskola 4. osztályos tanulói

A foglalkozást vezette:
Nátránné Hegyi Györgyi

Ráhangelődés a mesére

A foglalkozásvezető kérdéseket intéz a gyerekekhez. Ismeritek-e az állatokat, azok fajtáit? Tudjátok-e utánozni az állatok hangját?

Először utazzunk egyet! Milyen járművekkel lehet utazni? (Pl.: autó, repülőgép, motorkerékpár, autóbusz, lovas fogat stb.) Meg is érkeztünk egy tanyára. Hogy néz ki egy tanya, egy tanyasi ház? Milyen állathangokat hallunk a ház körül? (Kicsi épület, a ház körül konyhakert, gazdasági épületek, kutyaugatás, kakaskukorékolás, tehenek bögése, stb.)

A mese ismertetése

Mai történetünk a kakasról és a tyúkról szól. A mese szerint a gazda elment a tanyáról, így nem tudta tovább gondozni az állatokat. Az árván maradt kakas és a tyúkocska ezért elbolyongott a mezőre, hogy ételment találjanak maguknak. Sajnos a szabad ég alatt nagyon nehéz nekik eleséget találni!

A mai foglalkozáson játszani fogunk. Álljunk neki a bábkészítésnek! Ezek a figurák, a bábok sémái tetszés szerint lehetnek tyúkok vagy kakasok. Mi a különbség köztük így első ránézésre? A tanulók fehér kartont és zsírkrétát kapnak, s elkészíthetik maguknak a bábokat. Ha ezzel végeztünk, a kis figurákat, bábokat felragasztjuk hurkapálcákra. Ezután a mesével ismerkednek meg a gyerekek. Minden asztalon található a meséből egy-egy példány. A gyerekek kézbe veszik a mese szövegét. A foglalkozásvezető felolvassa a gyerekeknek a mesét. Megbeszéljük a láncmese sajátosságát, jellegzetességét, hogy ismétlődő részek vannak benne.

A történet eljátszása

A történet szerint a tyúkocska lenyelt egy vadkörtét, ami megakadt a torkán. Így aztán elkezdett szegény szereplőnk fulladozni. Ki vállalkozik közületek arra, hogy eljuttassa a „fuldoklást”?

A kakas elmegy segítséget kérni. A bábjátékvezető ekkor kiosztja az előre elkészített díszleteket (kút, tehén, lány, mező, bolt, szemétdomb), illetve a kis pipe és a kakas marionett bábuját.

Ki fogja őket körben megsétáltatni? A vállalkozó kedvű tanulók önként jelentkeznek, hogy melyik díszletet jelenítsék meg.

Ezután már eljátszhatjuk a mesét. Tehát eldöntjük, hogy ki lesz a kút, a tehén a lány, stb. A foglalkozás résztvevői három szereposztásban is eljuttassák a történetet.

A foglalkozás értékelése

A gyerekek ügyesen, nagy átéléssel elevenítették meg a mese cselekményét. Élvezték a szituációt; szerepelni vágyásukat maximálisan kiélhették.

Minél több ilyen foglalkozási formára lenne szükség (mint például a bábozás), ahol a nebulók kreativitásukat, képzelőerejüket megmutathatnák.

2.9 A KISKAKAS GYÉMÁNT FÉLKRAJJCÁRJA

Bábfoglalkozás 4. osztályosoknak

Részvevők:

a Dózsa György Általános Iskola 4. osztályos
és a Béke Ligeti Általános Iskola 4. osztályos tanulói

A foglalkozást vezette:
Nátránné Hegyi Györgyi

A mese, a történet megismerése

A bábfoglalkozás vezetője ismerteti a mese szövegét. Kik a szereplői a mesének? (Gazdasszony, kiskakas, török császár, szolgák.) Hogy néz ki szerintetek a ház, ahol a kakas él a gazdasszonyával? (Pl.: szegényes, zsúptetővel fedett, kicsike, körülötte gazdasági épületek.) Mi található a ház udvarán? (Pl.: kút, virágok, tyúkok, kakas, szemétdomb stb.) Mi minden van egy szemétdombon? (Pl.: halmaradványok, csontok, alma, körte stb.) Milyen lehet a török császár palotája? (Pl.: aranykupolás, hatalmas, nagy, sok díszítéssel stb.) A török császárnak szüksége volt a kiskakas gyémánt félkrajcárjára? Miért nem? Tehát kapzsi, mohó, pénzéhes volt ez a török császár.

A történet eljátszása bábokkal

Játsszuk el bábokkal, illetve élő szereplőkkel a történetet! A török császár bő nadrágba bújik, fejére turbánt tesz, bajuszt ragaszt (fotó is készül erről a jelmezről). Egy másik tanuló sétáljon végig a kiskakas marionett bábjával!

Ki vállalja a gazdaasszony szerepét? Milyen állomásai voltak a kiskakasnak? Hogyan lehetne eljátszani, hogy beleesik a kútba?

Csoportonként készítsétek el a török császár palotájának díszletét! (A tanulók csomagolópapírt és zsírkrétát kapnak.) A csomagolópapír egyik oldalára a palota külseje, a másik oldalára a kincseskamra kerüljön! A többi tanuló ezalatt bábót, sikkbábót készít; előre kivágott sablonokat kell kiszínezni. Ezután ragasszuk fel a rajzokat hurkapálcikákra!

Az asztalon találjátok a mese szöveges változatát. Jelöljétek be a török császár szövegét! A többiek a kiskakas szavait, mondandóját jelöljék be!

Ki vállalkozik arra, hogy eljátssza a török császár szerepét? Öltözzön fel a török császár jelmezébe! Ki lesz a gazdasszony, a kiskakas, a szolgáló, a méhecskék?

Melyik az első helyszín a mesében? A kakas éppen a szemétdombon kapirgál, mivel a gazdaasszonya nem tudott neki enni adni. Utána felszáll a kerítésre. Kincsét, a gyémánt félkrajcárt erővel elveszi tőle a török császár.

A második jelenet következik. A helyszín a palota lesz. A császár beletette a kincseskamrájába a félkrajcárt. A kakas elindul, hogy visszaszerezze a pénzt. A török császár a szolgájával behajjitatja a kútba a kiskakast.

A kiskakas elkiáltja magát: Szívd fel begyem a sok vizet! Miután innen megmenekült, ismét elindul a császárhoz. Ekkor a szolgáló a forró kemencébe dobja a kiskakast. Elhangzik a kérése: Fújd ki begyem a sok vizet, hadd oltsa el a tüzet!

Ezután a méhkasba viteti a császár a kiskakast. Itt ő azt kiáltja: Szívd fel begyem a sok méhet! Hadd tegyem ide a bő bugyogó fenekébe! Fújd ki begyem a sok méhet!

A török császár a méhek csípésétől megijedve utasítást ad, hogy vezessék a kiskakast a kincseskamrába. Itt a kiskakas újabb utasítást ad: szívd fel begyem a sok pénzt, hadd vigyem haza a gazdaasszonyomnak!

A mese végén boldogan tér haza a kiskakas. Büszkén mutatja gazdaasszonyának, hogy visszaszerezte a félkrajcárt, sőt, rengeteg pénzt is hozott mellé. Azóta is boldogan élnek, ha meg nem haltak.

Minden jó, ha jó a vége!

A foglalkozás értékelése

A tanulók örömmel vettek részt a mese eljátszásában. Ismerték már a történetet, nem igényelt sok időt a szöveg felelevenítése. Ráéreztek a mese humorára; jókedvűen „komédiázták” végig a bábok segítségével a foglalkozást. Felismerték a történet tanulságát, miszerint a kapzsi ember elnyeri méltó büntetését.

2.10 A BRÉMAI MUZSIKUSOK

Báb foglalkozás 4. és 5. osztályosoknak

Részvevők:

a Dózsa György Általános Iskola 4. osztályos
és a Béke Ligeti Általános Iskola 5. osztályos tanulói

A foglalkozást vezette:
Nátránné Hegyi Györgyi

A történet ismertetése

A mese kezdetén egy német vidéki malomnál vagyunk. Innen indul útjára a szamár nagy bánatában, mivel gazdája le akarja őt bunkózni öregsége miatt. Útközben találkozott egy vadászkuttyával, aki az út mentén a porban hevert. Ő szintén arra a sorsra jutott, mint a szamár; kivénhedt kora miatt meg akarja ölni a gazdája. A szamár felajánlja neki, hogy vándoroljanak tovább együtt, s majd Brémába érve felcsapnak muzsikusnak. Ahogy mennek, mendegélnek, egy öreg macska akad útjukba. Ő szintén beáll a csapatba, szaporítva ezzel a muzsikusok számát. Ezután egy kakással találkoznak, akire szintén rossz sors várna a gazdasszonyánál. Így hát ő is felcsap brémai „muzsikusnak”, s már négyen folytatják útjukat.

Vándorlásuk során egy erdőben köszöntött rájuk az este. Itt pihenőt tartottak hőseink. Egy házból fény szivárgott ki. A szamár benézett a kivilágított ablakon. S hát mit látott? Odabenn, a terített asztal körül rablók ültek, s vigadoztak.

A szamár és társai arra az egyezsége jutottak, hogy üzzék el a haramiákat a házból. Ötletük a következő volt: álljanak egymás hátára, s mindegyikük kezdjen rá a saját nótájára. A szamár ordított, a kutya ugatott, a macska nyávogott, a kakas kukorékolt. Azzal, zsupsz, beugrottak az ablakon. A nagy hangzavarra, üvegsörömpölésre a rablók rémülten felugrottak, s kimenekültek az épületből. Az állatok pedig körbeülték az asztalt, és vígan lakmározni kezdtek az ételekből. Ezután mindenki aludni tért éjszakára. Közben az egyik rabló visszasettenkedett a házba. Legelőbb a macska világító szemét vette észre, amitől megijedt. Kifelé osonva a kutya megharapta a lábát, a kakas megcsípte. A rabló azzal a hírrel érkezett vissza a társaihoz, hogy odabent szörnyetegek vannak. El is inaltak félelmükben a háztól jó messzire.

A négy brémai zenész pedig ezután úgy döntött, hogy itt maradnak, itt jó dolguk lesz, élhetnek békében, nyugalomban.

A bábok elkészítése

Kik a szereplők? Felmutatja a játékvezető a bábukat. Milyen helyszíneken játszódik a mese? Először báb nélkül játsszuk el a muzsikusok történetét. Készítsük el magunk a mese bábjait! (Volt olyan tanuló, aki egész élethű bábukat tudott készíteni.) A mese szereplői – önkéntes alapon – álljanak ki a terem közepére! Az általuk készített mesefigurákkal, bábokkal játsszák el a mulatságos történetet!

A foglalkozás értékelése

A tanulók élvezték a mesét, jól derültek a mulatságos helyzeteken. Örültek, hogy a négy „szerencsétlen” állat sorsa megoldódott, s a mese boldog véget ért. Kéz ügyességüket, kreativitásukat dicsérte az ötletes, élethű bábuk elkészítése.

2.11 NAGYTAKARÍTÁS A NAPNÁL

Bábfoglalkozás 4. és 5. osztályosoknak

Részvevők:

a Dózsa György Általános Iskola 4. osztályos
és a Béke Ligeti Általános Iskola 5. osztályos tanulói

A foglalkozást vezette:
Nátránné Hegyi Györgyi

A mese ismertetése

A bábfoglalkozás vezetője felolvassa a tanulóknak a szlovák népmesét.

A történet szerint egyszer egy sötét, hatalmas felhő úgy eltakarta az eget, hogy három napig nem lehetett látni a Napot. A kiscsibéknek nagyon hiányzott a napsugár. Éppen ezért úgy döntöttek, hogy elindulnak megkeresni. Anyjuk, a kotlóstyúk útra bocsátotta őket elemózsiával, s jó szerencsét kívánt nekik. Útjuk során a kiscsibék sok állattal találkoztak, akik aztán melléjük szegődtek, hogy megkeressék az eltűnt napocskát.

A következő kis csapat alakult ki: csigabiga, szarka, nyúl, kacsza, süni. Mentek, mendegéltek, míg egy nagy hegyhez nem értek. A hegy fölött hatalmas felhő volt, ami beleakadt a "hegy csúcsának a csücskébe". A kiscsibék és a többi állat felmásztak a felhőre, jól belekapaszkodtak, aztán huss! Repültek a felhő hátán, meg sem álltak a Holdig. A Hold megsajnálta a kicsi állatokat, s elkísérte őket egészen a Nap házának kapujához. Az állatok akkor rázendítettek, mindenki a saját nyelvén, kérelték a Napot, hogy keljen fel. A Napocska panaszkodásba fogott, hogy a hatalmas fekete felhő miatt nagyon bepiszkolódott, nem tud már ragyogni.

No, amint ezt meghallották az állatok, munkához fogtak. A nyúl kerített egy vödört, és vizet hordott. A kacsza egyszeribe mosni kezdte a Napot. A szarka a törülközővel törölgette, a süni a tuskéivel kefélgette. A kiscsibék pedig a porszemeket fújogatták le az álmos Napocskáról. Ez volt ám az igazi nagytakarítás!

A Nap egyből kibújt a házából, kiballagott az égre, és vidáman ragyogott.

Gondolhatjátok, micsoda öröm volt odahaza! A kotlós kifutott az ólból, maga köré hívta a kiscsibéket, azóta is ott futkosnak az udvaron, magot keresgélnek, s ha jóllaktak, a napon melegszenek.

A történet eljátszása bábok segítségével

Készítsük el csoportmunkában a különböző helyszíneket! (Baromfiudvar, káposztáskert, kerítés, répa-föld, nádas, patak, bükkfa, nagy hegy felhővel, felette a Holddal.) Így nyolc háttérképünk lesz, amit leporellószerűen tudunk használni, lapozgatni.

Játsszuk el az elkészített síkbábokkal a mesét! Ki lesz a tyúkanyó, ki a nyúl, ki a szarka stb.?

Először a búcsúzkodás pillanatai jönnek: a kotlós útjukra bocsátja a kiscsibéket. Vándorlásuk során találkoznak a többi állattal, akik társuknak szegődnek. Megelevenítjük ezeket a találkozásokat; eljátsszuk a különböző helyszíneken történeteket.

A foglalkozás értékelése

A történet, a mese tanulságának megbeszélése történt. A természet szeretetének, védelmének fontosságát is hangsúlyoztuk; a Nap nélkül még a mesében szereplő kis állatok sem tudnak létezni! Másik tanulságunk lehet: baj esetén milyen nagy szerepe van az összefogásnak, együtt cselekvésnek! Az emberek világára is kivetíthetjük a szolidaritás, összetartozás jelentőségét.

3. INTEGRÁCIÓS KÉZMŰVES FOGLALKOZÁSOK

A manuális foglalkozásokon a gyerekeknek alkalmuk volt különböző kézműves technikák megismerésére, tematikailag a téli időszakban a karácsony, a tavaszi időszakban pedig a húsvéti ünnepekörhöz és anyák napjához kapcsolódóan. A fő cél a hagyományokra épülő játékkultúra fejlesztése. E foglalkozások fontos törekvése, hogy megerősítsük a látás, tapintás, gondolkodás, cselekvés egységét. A manuális készségfejlesztés elősegíti a gyakorlati tanulási szokások kialakítását; a műveleti sorrend követését; az eszköz és szerszámhasználat gyakorlottságát; az elemi munkaszokásokat. A kézműves foglalkozások pedagógiai értéke igen sokrétű:

- felfedeztetni a gyerekekkel a környezet kínálta alapanyagokat, azok tulajdonságait,
- végigjárják az anyagszerű megmunkálás folyamatát,
- mindez sok tapasztalatot nyújt, amelyek hozzájárulnak a természeti és társadalmi környezet, a kultúra megismeréséhez,
- célszerű eszközhasználatra nevel, megismertet eddig ismeretlen eszközökkel,
- segíti az esztétikai érték és érzék fejlesztését,
- egyéni, kreatív módon nyújt lehetőséget a gyerekeknek a felhasználás módjaira,
- az anyagok változatossága maga is tevékenységre serkent.

A gyerekek megismerő folyamataira a szemléletes, cselekvő gondolkodás jellemző. Az anyagok megismerése és feldolgozása pedig mindig tevékenységekbe ágyazva történik. A kézműves technikák közül azokat választottuk ki a foglalkozásokhoz, amelyek megfelelnek a gyermekek fejlettségének, életkori sajátosságainak; alkotó tevékenységre serkentik őket; az elkészült munkák sikerélményt nyújtanak számukra; esztétikai élményforrást jelentenek. A foglalkozásokon született munkadarabok maradandó értéket képviselnek, a kiállított tárgyak ösztönzően, bátorítóan hatnak, hiszen ezek alapján bárki sok ötletet kaphat az otthoni tevékenységhez is. A foglalkozások alapja mindig a témához kapcsolódó jellegzetes tárgyi világgal való ismerkedés (pl. szövés-fonás történeti és tárgyi megismerése rövid, érdekes formában), így módon a környezeti nevelés szerves egységet alkot a manuális készségfejlesztéssel.

Az integrációs kézműves foglalkozásokon a következő technikákkal ismerkedtek meg a gyerekek: kósárfonás, gyertyaöntés, agyagozás, szövés (körmönfonással és szövőkerettel), üvegfestés, gyöngyfüzés- és szövés, valamint dekupázs. A foglalkozásokon maradandó, „kézzel tapintható” alkotások születtek, melyeket a gyerekek szívesen készítettek, és örömmel vittek haza. A sikerélmény természetes, hiszen a kez ügyesség tehetsége, a manuális tevékenység szeretete minden gyerekben ott szunnyad, csak felszínre kell hozni!

3.1 ÜVEGFESTÉS, ÜVEGMATRICA KÉSZÍTÉSE

Kézműves foglalkozás 1. és 2. osztályosoknak

Résztevők:

a Dózsa György Általános Iskola 1. osztályos
és a Béke Ligeti Általános Iskola 2. osztályos tanulói

A foglalkozást vezette:

Zsirainé Kulcsár Mária

Bevezető gondolatok a foglalkozáshoz

Napjainkban már számos díszítési technika létezik, amivel otthonosabbá tehetjük lakásunkat. Az üvegfestéssel festett felületek áttetsző, élénk színeikkel vidámabbá, színesebbé varázsolják a szürke hétköznapokat, ezért egyre többen díszítik ezzel a technikával az otthonukat. Most, hogy közeleg a húsvét, különösen aktuális a díszes, hangulatos ajándékok készítése. Ezek a szép üvegfestett tárgyak a tavasz varázsát hozzák el nekünk.

Az üvegfesték használata nagyon egyszerű, több motívumot már a kisebb gyerekek is meg tudnak rajzolni. A kész képek szinte minden sima alapon megtapadnak. Az üvegmaticával díszíthetünk ablakot, tükröt és csempét. Befűttesüvegeket, palackokat és lámpákat is csinósíthatunk ezzel a módszerrel. A lehúzható üvegfestéssel gyerekjáték dolgozni, hiszen a festéket közvetlenül a kis festékes flakon csőrével vihetjük fel a felületre.

Az üvegmaticák elkészítése

A mai alkalommal a következő anyagokra lesz szükségünk: sima fólia, szilárd alátét (pl. karton), kontúrfesték, fogpiszkáló, tű.

A foglalkozásvezető már előre nyomott matricákat oszt ki a gyerekek között. Ezeken különböző motívumok szerepelnek: virágok, tojásdíszek, nyuszi stb.

Először a körvonalakat húzzuk ki a kontúrfestéssel. A festéket közvetlenül a flakonból nyomjuk a felületre. Minél magasabban tartjuk a flakon csúcsát, annál vékonyabb lesz a vonalunk. A kontúrfesték felvitelénél a flakont kb. két centiméterrel a fólia fölött, és a flakont egyenletesen nyomva rajzoljuk meg a körvonalakat. Kerüljük a hirtelen mozdulatokat, különben a kontúrvonal könnyen megszakad! Ha túl sok festék került a fóliára, azt azonnal töröljük le vattás pálcikával.

Ezután következik a felület kifestése. Jó vastagon vigyük fel a festéket, így elkerülhetjük, hogy a lehúzható kép később elszakadjon. Hagyjuk a képet teljesen megszáradni! A színek a festéskor tejszerűen pasztellesek, csak a száradás után lesznek teljesen tiszták, élénkek. A kész mintát ezután elővigyázatosan lehúzzhatjuk a fóliáról, és ráragaszthatjuk a nekünk tetsző sima felületre.

A gyerekek dolgát annyival könnyítette meg a foglalkozásvezető, hogy a körvonalakat előrajzolta, csak a kifestést bízta a tanulóknak.

A foglalkozás értékelése

A gyerekek nagyon élvezték az üvegmatica készítését. Örömmel válogattak az előre nyomott képek között. Volt olyan tanuló, aki a húsvét közeledte miatt nyuszi képet választott; akadtak többen, akik egy-egy színes virágmotívumot festettek meg. Nagy-nagy türelemmel „dolgoztak”, élvezték, ahogy kezük nyomán alakulnak a színes matricák. Kitűnő ízlésről tanúskodtak az elkészült alkotások; remek színválasztás jellemezte őket. A munka végeztével bizakodva kérdezték tőlünk, pedagógusoktól és könyvtárosoktól: „Ugye szép lett? Így jó lesz?”

Boldogok voltak, hogy ilyen remek képeket tudtak alkotni, s nagy örömmel vitték haza színes alkotásaikat.

3.2.1 HÚSVÉTVÁRÁS

CSUHÉNYUSZI ÉS AGYAGKOSÁRKA KÉSZÍTÉSE

Kézműves foglalkozás 2. osztályosoknak

Résztevők:
a Dózsa György Általános Iskola 2. osztályos
és a Béke Ligeti Általános Iskola 2. osztályos tanulói

A foglalkozást vezette:
Zsirainé Kulcsár Mária

Bevezető gondolatok a kézműves foglalkozáshoz

Hamarosan ránk köszönt húsvét ünnepe. Mit ünneplünk ilyenkor? (Jézus feltámadása; a tavasz be-köszönte; az új élet kezdete stb.) Vajon miért lett a nyuszi és a piros tojás a húsvét jelképe? Páran tudják a választ: a tojás, és a belőle kikelő kiscsibék az új életet, a természet újjáéledését szimbolizálják. A mesék-ben a nyuszi az az állat, aki az ajándékot hozza, illetve ő festi meg a tojásokat. Miért festenek ilyenkor hímes tojást az asszonyok, lányok? (Locsoláskor, húsvét hétfőjén ezzel kedveskednek az őket felkereső locsoló legényeknek.)

Nyuszifigura elkészítése csuhéból

A mai alkalommal egy aranyos nyuszifigurát varázsolunk csuhéból. Tudjátok-e, mit nevezünk csuhénak? (A kukoricacsövet takaró leveleket.)

Mit gondoltok, régen a hosszú őszi és téli estéket hogyan töltötték az emberek? Összegyűltek a felnőttek pl. kukoricát fosztani. A gyerekek pedig a meleg kemence mellett a csuhéból különböző babákat, állatokat, játékokat készítettek. Mivel akkoriban még kevés készen kapható játék volt, a gyerekek a természet „kincseiből” valósították meg elképzeléseiket. Mai alkalommal ezt a szép hagyományt fogjuk feleleveníteni; csuhéból készítünk játékfigurát.

A foglalkozásvezető már előre beáztatott, tehát még nedves kukoricaleveleket oszt szét a tanulók között. A csuhényuszi elkészítéséhez szükség van még fejenként két-két dióra, illetve három egész borsra, a szemek és az orr megformálásához. A kiterített csuhélevél alsó és középső részébe egy-egy diót helyezünk. Az alsó dió lesz a nyuszi hasa, a felső dió pedig a nyuszi feje. Egy külön kis csuhészállal elkötjük az alsó dió alatt a kukoricalevelet; illetve a két dió között is megcsomózzuk egy másik szállal. Ennél apróbb, vékonyabb szálakból készül el a nyuszi bajusza. A felső dió alkotta fej részére felragasztjuk a bajuszt, illetve háromszöget alkotva elhelyezzük rá a két szemet és az orrot. A kész nyuszifej fölött szintén megcsomózzuk a csuhélevelet. Innen, a csomótól indul ki felfelé a hosszú tapsifül, amelyet cikcakosan bevagdaltunk.

Ha mindezzel elkészültünk, hipp-hopp, elővarázsolunk (szinte a semmiből) egy bájos nyuszit! Ugye, nem is volt olyan ördögös feladat? A bábajos csuhényuszi akár a többi húsvéti dísz közé is beilleszthető, játékos hangulatot visz az ünnepbe.

Az agyagozás technikája, agyagkosárka készítése

Az agyagozás mestersége ősidőkre nyúlik vissza. Az agyagművesség szinte minden civilizációban a társadalom kulturális kincseinek lényeges részét képezte. Az évszázadok folyamán semmit sem változtak a megmunkálás eszközei. Az agyag – tulajdonképpen széthullott egykori sziklák maradványa – kitűnő tulajdonsága, hogy vízzel elegyítve könnyen formázható. Több fajtája létezik: közönséges vörösagyag, fehéragyag, homokkőagyag, porcelánagyag.

Az agyagot azért kell meggyúrni, hogy a légbuborékokat eltávolítsuk belőle, a masszát pedig képlékennyé, lággyá, egyenletessé tegyük. Az agyagot úgy gyúrjuk kézzel, hogy az egész masszát könnyedén összenyomjuk, majd kívülről befelé végezzük a gyúrást.

Mai alkalommal az „ujjal mintázás” technikájával fogunk dolgozni. E módszer lényege, hogy ujjunkkal nyomkodva mintázzuk meg az agyagot. Jó gyakorlás kezdőknek, mivel könnyű és szórakoztató módszer. Ezzel a technikával hasznos kisméretű tárgyakat készíthetünk.

A mai foglalkozáson egy kis agyagkosarat fogunk elkészíteni. Mindegyik tanuló kap maga elé egy kis „agyagtömböt”, amiből a kosarat tudja megformázni. Először az alapmasszát jól nyomkodjuk össze, hogy könnyen formázható legyen! A gyúrás után egyenlő hosszúságú és vékonyságú csíkokat választunk le belőle. Ezekből a csikokból áll össze majd a kosárkánk „teste”.

A kosár aljának elkészítésénél egy agyagcsíkot csiga alakúra tekerünk meg. Ha ezzel készen vagyunk, következhet a kosár „építkezése”. A nedves agyagcsíkokat a kosár aljához kell illeszteni. Egymás után tapasztjuk a hurkákat, körkörösén. Általában hét-nyolc ilyen agyaghurka egymáshoz illesztésével már kialakul a kis kosárkánk oldala.

Ezután a kosár fülét kell elkészíteni. Két kisebb méretű agyaghurkát illesztünk ügyesen, precízen a kosárka két felső karimájára; kb. felülről számítva a harmadik agyagcsíkhöz. Ha odatapadt, kész is a „nagy mű”! Kicsit várunk még a száradás miatt. Ha már megszilárdult az agyagunk, nyugodtan kézbe vehetjük alkotásunkat, és gyönyörködhetünk benne. Kis húsvéti kosárnak is tetszetős, mutatós darab lehet.

A foglalkozás értékelése

A gyerekek nagyon élvezték a foglalkozást. Nem is gondolták volna, hogy pár kukoricalevélből, dióból (természetes alapanyagokból) ilyen élethű, mókás kinézetű nyulacskák készíthetők. (Fantáziájuknak itt is működni kellett.)

Az agyagkosárkák készítésénél élvezettel gyúrták, forgatták az alapmasszát. Óvatosan, nagy odafigyeléssel készítették az agyaghurkákat. Amikor az egymásra illesztett agyagcsíkokból összeállt a kosár, elégedetten, a jól végzett munka örömevel nézték alkotásaikat. Kisiskolás koruk ellenére érett, ügyes „műalkotások” születtek kezük nyomán.

3.2.2 HÚSVÉTI CSERÉPDÍSZ KÉSZÍTÉSE

Kézműves foglalkozás 2. osztályosoknak

Résztevők:

a Dózsa György Általános Iskola 2. osztályos
és a Béke Ligeti Általános Iskola 2. osztályos tanulói

A foglalkozást vezette:
Zsirainé Kulcsár Mária

Bevezető gondolatok

Húsvétról kinek mi jut eszébe? (A nyuszi hozza a tojásokat; a lányokat meglocsolják; a tél átfordul tavaszba; a kikelet a megújulás ünnepe; a kiscsibe és a báránka az újjászületést szimbolizálja; Krisztus feltámadása stb.) Hogyan szoktunk készülni a húsvétra? (Tojásfestés.)

A húsvéti cserépdísz elkészítése

Nyuszit fogunk készíteni cserépdísznek. A cserépdísz alapanyaga a tojás lesz. Válasszuk ki a tálkából a nekünk tetsző tojásokat! A tálkában nyuszifülek is találhatóak. Ezekből színre megfelelőt válasszatok! (Szürkéhez rózsaszínt, sötétbe sötétbarnát stb.) Ragasztó segítségével a nyuszifüleket ráillesztjük a tojásra. Ilyen egyszerűen elkészülhettek a kis húsvéti ajándékaink!

A foglalkozás értékelése

Kisebb, 2. osztályos gyerekekről lévén szó, könnyen elkészíthető húsvéti díszet választottunk. Minden tanuló önállóan, a saját képzeletére, kez ügyességére alapozva alkotta meg a cserépdíszet. Foglalkozás közben a húsvétvárás hangulata uralkodott a gyerekek körében.

3.3.1 A KARÁCSONYI MÉZES HANGULATA

Mézeskalács készítése 2. osztályosokkal

Résztevők:

a Dózsa György Általános Iskola 2. osztályos
és a Béke Ligeti Általános Iskola 2. osztályos tanulói

A foglalkozást vezette:

Zsirainé Kulcsár Mária

Bevezető a kézműves foglalkozáshoz

Karácsonyhoz közeledvén kinek milyen gondolat jut eszébe erről a szép ünnepről? (Fenyőfa állítása, ajándékozás, együtt a család, szeretet stb.)

Mit ünneplünk karácsonykor? (A Kisjézus megszületését.) Ilyenkor összejön a család; ki-ki szeretettel tölti ezt a szent ünnepet; ajándékokkal is kedveskednek egymásnak; a szeretet érzése kerül középpontba; sokkal jobban odafigyelünk egymásra.

Mi jellemzi az ezt megelőző adventi időszakot? Manapság alig akad olyan háztartás, amelybe karácsonyt várva be ne költözne az adventi koszorú. Gyertyáinak lángja nyugalmat áraszt és elmélkedésre hívogat. Az eredeti adventi koszorúból napjainkra mindössze a karácsonyvárás egy-egy hetét jelképező négy gyertya maradt meg. Ilyenkor, a karácsonyt megelőző időszakban már lázas készülődés folyik, hogy méltóképpen ünnepeljük meg e szent napokat. A sütés-főzés egyik elmaradhatatlan „terméke” az illatos mézeskalács.

A mézeskalács sütése már nagyanyáink nagyanyái óta hagyomány. Sátoros ünnepeken akadt régebben is a kézművesek között egy-két mézeskalácsos. Itt meg lehetett csodálni a tükrös szíveket, a színesre festett lovas huszár figurákat.

Néhány éve ismét felfedeztük a mézeskalács sütésével együtt járó apró örömeket. A mai alkalommal mi is megpróbálkozunk ennek az illatozó, szép édességnek az elkészítésével.

A mézeskalács figurák elkészítése

A foglalkozásvezető mindegyik tanuló elé tesz a lisztezett papírra a mézeskalács alapmasszájából. Miből is áll ez az alapanyag? Kell hozzá liszt, sütőpor, fűszerek, citromhéj, méz, tojás.

A következő lépés a különféle mézeskalács figurák megalkotása lesz. A tanulók kapnak nyújtófát, kinyomóformákat az alaptészta mellé. Lássunk neki a formázásnak! A gyerekek keze nyomán ötletes, szép mézeskalácsformák születtek.

Igen ám, de itt helyben, a könyvtárban most megsütni nem tudjuk! Éppen ezért a foglalkozásvezető otthon előre megsütötte a fényes, aranysárga „sütiket”. Most ezeket kiosztjuk a gyerekek között. Megállapítjuk, hogy így, dísz nélkül is csodálatosak. Azonban mi még tovább akarjuk fokozni a hatást! Írókával (nyomózsákban lévő tojásfehérje habjából) különböző díszes motívumokat nyomunk a süteményekre. A díszítő motívum lehet akár angyalka, holdacska, virág, stb. Ha megszáradt a hab a mézeskalácsok tetején, el is készültünk ezzel a csodálatos karácsonyi meglepetéssel. Díszítésre éppúgy való, akár csak ínycsiklós falatkáknak az ünnepi asztalra!

Mire is kellett a mézeskalács készítésénél figyelni? Mindenekelőtt, hogy a nyers gombócnyi tésztát lisztezett felületre kapják meg a gyerekek. Forgassák meg, nyújtsák egyenletes vastagságúra, formázzák meg! Díszítésnél segítségképpen az első vonalkáknál fogjuk meg a kezüket, és vezessük az írókát! (Ha a kis tenyerükben sokáig szorongatták a csücsökben lévő habot, az bizony meglágyulhat, szétfolyhat a süteményen!) Igaz, hogy a tanulók most cukormázzal díszítettek, de használhatunk a mézeskalács sütésénél diót, mazsolát, szezámmagot, színes cukorkát.

A foglalkozás értékelése

Örömmel nyugtáztuk, hogy a tanulók élvezték a foglalkozást. Sikerült karácsonyi hangulatot varázsolni a könyvtár falai közé. A gyerekek izgatottan, nagy odafigyeléssel „dolgoztak”. Örültek, elégedettek voltak „alkotásaikkal”, és boldogan vitték haza meglepetésnek a mézeskalács figurákat.

3.3.2 DECEMBERI ÜNNEPEK

Kézműves foglalkozás

Résztevők:

a Dózsa György Általános Iskola 2. osztályos
és a Béke Ligeti Általános Iskola 2. osztályos tanulói

A foglalkozást vezette:
Zsirainé Kulcsár Mária

A foglalkozás bevezetése

December hónap lévén a karácsonyi ünnepekre készülődünk. Mit kell tudnunk a karácsonyi ünnepekről? (A szeretet ünnepe, ajándékozás, Jézus születése, téli napforduló stb.)

A mai alkalommal mikulásvirágot fogunk készíteni. Különböző könyveket osztunk ki, amelyek más-más papírsodákat mutatnak be. Nézzük át őket, hogy milyen technikával lehet dolgozni!

A mikulásvirág elkészítése

Kiosztjuk a mikulásvirág elkészítéséhez szükséges kellékeket: hurkapálcika, papír, gyöngyök. A mikulásvirág szára hurkapálcikából készül. Maga a virág „teste” piros színű papírból készíthető el. A virág bibéit különböző színű gyöngyök alkotják. Drótokból hármat-hármat veszünk magunkhoz, ezeken ül majd a virág bibéje. Háromféle szíromméret van: kicsi, közepes, nagyobb. A drótszárra felfűzünk egy-egy gyöngyszemet, s így haladunk lépésről lépésre. Közel félórás alkotómunka után kézbe vehettük a piros mikulásvirágot.

A foglalkozás értékelése

Minden tanulónak tetszett az alkotómunka. A foglalkozás végén örömmel az arcukon mutatták egymásnak a hangulatos, szépre sikeredett mikulásvirágokat. A foglalkozás jó alkalmat adott arra, hogy közelebb hozza számukra a karácsonyi ünnepvárás örömét.

3.3.3 SZÉP KARÁCSONY! DEKUPÁZSTECHNIKÁVAL KÉSZÜLT SZALVÉTAKÉPEK Kézműves foglalkozás

Résztevők:
a Dózsa György Általános Iskola 3. osztályos
és a Béke Ligeti Általános Iskola 3. osztályos tanulói

A foglalkozás vezette:
Zsirainé Kulcsár Mária

Beszélgetés a karácsonyi ünnepkörrel

Mit ünnepelünk karácsonykor? (Téli napforduló, Jézus születése, a szeretet ünnepe stb.) Ti mit szoktatok ajándékozni szeretteiteknek, a családtagoknak?

A mai foglalkozáson egy szép ajándékot fogunk készíteni.

A dekupázstechnika megismerése, a karácsonyi kép elkészítése

Gipszalapra fogunk dolgozni. A kép szalvátatechnikával készül. Különböző díszes, karácsonyi motívumot ábrázoló szalvéta közül választhatnak a diákok. Akad itt olyan szalvéta, amelyen karácsonyi üveg-gömb, mikulás, téli motívum szerepel.

Első lépésben a gipszkeretet színezzük ki nekünk tetsző festékkel. Utána jöhet a szalvéta. Ollóval méretre vágjuk az általunk választott szalvétát, hogy az beilleszkedjék a képkeretünkbe. Ragasztóval bekenjük a képkeret belsejét, majd óvatosan rásimítjuk a szalvétát. Ha ez a művelet is megvolt, jöhet az utolsó munkafázis. Speciális ragasztóval átkenjük a keretbe illesztett szalvétát. Kicsit várunk a száradásra, s már meg is csodálhatjuk a kész alkotást.

A foglalkozás értékelése

A tanulók lelkesen, kreatívan dolgoztak a karácsonyi kép elkészítésénél. Mindegyiküknek sikerült egy-egy hangulatos karácsonyi képet alkotni. Egyéni ízlésük döntötte el, hogy ők éppen melyik motívumot, szalvétafajtát alkalmazták.

3.3.4 A GYERTYA LÁNGJA

Kézműves foglalkozás 4. és 5. osztályos tanulóknak

Résztevők:

a Dózsa György Általános Iskola 4. osztályos
és a Béke Ligeti Általános Iskola 5. osztályos tanulói

A foglalkozást vezette:
Zsirainé Kulcsár Mária

Beszélgetés karácsony ünnepéről

Kinek milyen gondolat jut eszébe a karácsonyról? (Fenyőfa állítása, ajándékozás, a szeretet ünnepe stb.) Ilyenkor jobban odafigyelünk egymásra; összejön a család; ajándékokkal kedveskedünk; meghitt, békés hangulat uralkodik e napokban.

Mi jellemzi az ezt megelőző időszakot? Adventi készülődés zajlik, többek között adventi koszorút is készítünk, ezzel a jelképpel már karácsonyi hangulatot varázsolunk otthonunkba. Az adventi koszorúnak elengedhetetlen kelléke a négy adventi gyertya. A különböző színű gyertyák lángja nyugalmat áraszt, melegség tölti el szívünket, áhitattal nézzük a lobogó gyertyafényt.

A gyertya szerepe az emberek életében

Az emberi történelem során a gyertya különösen fontos szerepet játszott. Vajon miért? Ki hogyan vélekedik erről? Bizony, a régi világban őseink még nem használhattak villanyt, hiszen a villanyáramot még nem fedezték fel. Világítani, fényt varázsolni viszont muszáj volt. Gondoljunk csak a hosszú téli éjszakákra, amikor teljes sötétség borul ránk már a délutáni órákban.

Bizony, régen nem volt ilyen kényelmes az emberek élete! Villany híján más fényforrást kellett használni. Kanóccal, fáklyával, illetve gyertyával világítottak. Hajdanán tehát a gyertya jelentette az egyetlen fényforrást a lakásban. A gyertya lángja, lobogása az élet jelképévé is válhatott. Ma főként díszítésként használjuk, a mindennapokban és ünnepélyes alkalmakkor. A gyertyák meleg fényükkel kellemes, meghitt hangulatot varázsolnak otthonunkba.

A gyertyaöntés „művészete”

A mai alkalommal a gyerekek esztétikai érzékét és ügyességét tesszük próbára, hiszen a gyertyaöntés kreatív tevékenység. A munka elkezdése előtt megismertetjük velük a fennálló veszélyeket. Olvasztáshoz olyan edényt használunk, amelynek kiöntője nem forrosodik fel! Az olvasztást a foglalkozásvezető végzi, a forró viasz öntését sem bizzuk a gyerekekre. Az ő feladatuk lesz azonban, hogy meghatározzák a szükséges viaszmenyiséget, szigetelhetik a formát, behelyezhetik a kanócot a még lágy viaszba.

Gyertyaviasz esetében háromfajta anyaggal dolgozhatunk (méhviasz, paraffin, sztearin). Mivel a méhviasszal végzett munka viszonylag nehéz, ezért mi a paraffint használjuk. Ennek kicsi az olvadáspontja és nagyon jól önthető, ezért könnyű vele dolgozni. Kis olajtartalma miatt jól ég, nem áraszt kellemetlen szagot. A paraffin enyhén áttetsző, ezért modern gyertyákhoz kiváló alapanyag.

A legtöbb kanóc fonott pamutból készül. A kanóc vastagságát a gyertya vastagsága alapján válasszuk ki! Ha a kanóc túlságosan vastag a gyertyához képest, akkor a gyertya hamar leég. A túl vékony kanóc viszont nagy lyukat olvaszt a gyertya felszínébe.

Gyertyaöntéskor a felületet, amelyen dolgozunk, takarjuk le újságpapírral és készítsünk minden hozzávalót a kezünk ügyébe!

Lépésről lépésre haladunk a munkában. A kívánt hosszúságúra kivágott kanóc egyik végére dupla csomót kötünk. A kanócot átdugjuk az előre kifűrt lyukon, hogy a csomó tömje el a lyukat. Ezután a kanócot egy hurkapálcikára kötik a gyerekek. Mindenki egy-egy klasszikus gyertyát fog önteni.

Kellékek: főzőedény, sztearin, paraffin, festékrúd, tetszés szerint illóolajok. A paraffint a foglalkozás megkezdése előtt 80 °C-ra melegítjük, majd öt-tíz percig állni hagyjuk. Mielőtt hozzálátnánk a kanóc mártogatásához, még egyszer keverjük meg a masszát! (A viasz gyorsabban megszilárdul majd, ha az öntőformát hideg vízzel teli kádba helyezzük.)

A hurkapálcikán lévő kanócot a paraffinos oldatba mártogatjuk, többször egymás után, amíg a kívánt vastagságú gyertyánk el nem készül. Az előző réteget hagyjuk egy kicsit hűlni! A mártogatások után mindig simítsuk le ujjunkkal a kanócra tapadt viaszréteg végét!

Körülbelül 40-50 perc múlva minden tanuló elkészült a saját maga formázta gyertyával; ezeket természetesen hazavihették.

A foglalkozás értékelése

Az elkészült gyertyák a diákok kézműves tehetségét dicsérték. Aprólékos gonddal, nagy odafigyeléssel, fegyelmezetten dolgoztak. A kész „remekművek” láttán sugárzott arcukról az öröm: „nem is bosszorkányság gyertyát önteni!”

3.4 KOSÁRFONÁS

Kézműves foglalkozás 3. osztályosoknak

Résztevők:

a Dózsa György Általános Iskola 3. osztályos
és a Béke Ligeti Általános Iskola 3. osztályos tanulói

A foglalkozást vezette:
Zsirainé Kulcsár Mária

Bevezető gondolatok

A mai alkalommal a paraszti életforma egyik hagyományos tevékenységével ismerkedünk meg. Ez pedig nem más, mint a fonás, vesszőfonás. Valószínű, hogy évezredekkel ezelőtt a karók, botok, fák közeinek betöltését szolgálta a fonás. Néhány madár is így fonja a fészket kész ágakra. A fonás technikáját alkalmazták például a sövénykerítések elkészítéséhez; a lakóházak hagyományos faltípusa is a sövényfal volt. Sövényből készült istálló, tyúkól, disznóól, füstölő még elvéve most is használatban van például a Tisza mentén, a Bodroghözben. A házakat általában téglalap alakúra készítették. Kb. 1,5–2 méter hosszú karókat vertek le az alaprajz mentén. Ezt a karóvázat folyamatosan körbehaladva marokra fogott gallyal a fonásfajták egyikével befonták. A tető vázát is maguk készítették el, s azt náddal, gyékénnyel vagy szalmával fedték be. Vesszőből készítettek még többek között kukoricatorót, tyúkültetőt, gyümölcszsáritó kast, gabonás kast. Látjuk tehát, mi mindenre tudták őseink felhasználni a vesszőfonás tudományát.

Táskákra, kosarakra akkor is szükségük volt az embereknek, ugyanúgy, mint napjainkban. Gondoljátok át, hogy sokkal régebben még nem lehetett hozzájutni készen vásárolt táskákhoz, főleg nem műanyag reklámszatyrokhoz. Az asszonyok régen fonott kosárba pakolták az élelmet, s abban vitték a mezőn dolgozó férjüknek az elemőzsiát. Még napjainkban is használunk fonott kosarakat, főleg a piaci bevásárláskor látjuk hasznát. Amellett, hogy praktikusak, esztétikailag is mutatósak, szépek ezek a kézzel font táskák.

Régebben főleg a különböző vesszőket fonták meg. Legelterjedtebb anyaguk a fűzfavessző volt, de felhasználhatták az erdei növényfajok (mogyoró, köris, nyár, juhar, vadakác) vesszőit is.

A kosárfonás menete

Ezen a foglalkozáson „peddignád”-dal fogunk dolgozni. Az egyenlő hosszúságúra vágott nádszálakat a foglalkozásvezető előzőleg már vízbe áztatta, hogy hajlékonyabbak legyenek, így könnyebb velük bánni. Egy-egy kb. 15 cm-es kis kosárkát fonunk majd, ami kiváló dísz lehet, akár a húsvéti hímes tojást is beletehetjük.

Mindegyik tanuló kap egy kis téglalap alakú „fatalpat”, ami a kosarunk alja lesz. Ebbe a fatalpba 18-20 helyen lyukacsok vannak. Ezekbe a lyukacsokba kell egyenként belefűzni a nádpálcikákat. Egy-szálas fonással készítjük a munkát. Először a kosár alja készül el ezzel a technikával. Utána az egyes pálcikák elöl indítunk egy szálát, amit egyszer a pálcika előtt, másszor a pálcika mögött fonunk, s a végeken visszafordulva eldolgozzuk.

Az egyórás foglalkozás alatt átlagban nyolc sort tudtak a gyerekek ezzel a technikával megfogni. Kb. 6-7 centiméter magas kosárkák készültek. A legfelső soron el kellett dolgozni a nádpálcika szálát.

A munka nagy odafigyelést igényelt a tanulóktól. A nád viszonylag puha volt, mégis erős kézre volt szükség, hogy minden egyes pálcikával körbefonják az alapot.

A foglalkozás értékelése

Ez alkalommal a kosárfonás rejtelmibe avatta be a foglalkozásvezető a tanulókat. A fonás elméleti, történeti bevezető részét ámulva hallgatták a gyerekek. Nem is gondolták, hogy régen ilyen sok minden készült fonással; hogy ennyi munkát igényelt egy-egy használati tárgy elkészítése. Akadt olyan tanuló, aki nagyon ügyesnek bizonyult, szinte nem is kellett segíteni neki, s viszonylag magas falú kosárkát készített. Ám az is, aki segítséggel tudta megoldani a munkát, szintén örült, hogy a foglalkozás végére helyes kis kosárka született a keze nyomán. A kész „alkotásokat” hazavitték a gyerekek, hogy apró dísz-

tárgyakat tudjanak behelyezni; s persze lehet vele dicsekedni ismerősök körében, hogy lám, ők ilyen is tudnak készíteni.

3.5 GYÖNGYFŰZÉS

Kézműves foglalkozás 4. és 5. osztályosoknak

Résztevők:

a Dózsa György Általános Iskola 4. osztályos
és a Béke Ligeti Általános Iskola 5. osztályos tanulói

A foglalkozást vezette:
Zsirainé Kulcsár Mária

Bevezető gondolatok

Évezredek óta minden kultúrában hordanak és fűznek gyöngyöt az emberek. Napjainkban különösen divatosak lettek a gyöngyből készült nyakláncok, karkötők. A szabadidő hasznos, értelmes eltöltésének egyik lehetséges módja a gyöngyfűzés, gyöngyszövés.

A mai alkalommal a gyöngyök csodálatos világába „kirándulunk”. Lehet fűzni kásagyöngyöt, szalmagyöngyöt, teklagyöngyöt, stb. A formája a gyöngyöknek lehet gömbölyű, hengeres, tojásdad alakú. Kellékek: tű, fűzőszál, gyöngyök – és máris kezdődhet a színes varázslat.

Egyszerű technikával szebbnél szebb nyakláncokat, karkötőket, fülbevalókat, kitűzőket, medálokat fűzhetünk. Pár ügyes mozdulat, és máris elkészülhet a legújabb ékszerünk. Ezek az ékszerek kicsiknek és nagyoknak egyaránt örömet szereznek akár ajándékként, akár díszként. Kosztolányi Dezső, híres költőnk a tíz legszebb magyar szó közé sorolta a „gyöngyöt”.

A foglalkozás menete

Mi a mai alkalommal kásagyönggyel fogunk alkotni. Általában a 2 mm-es és az 5 mm-es kásagyöngy a legszebb a fajták közül. Minél egyenletesebb a szemek kidolgozása, annál szebb lesz az elkészült darab. A fűzőszálaknak is több fajtája létezik: damil, bőrvarró cérna, gumicérna, drót. Mi a vékony szálú drótot fogjuk használni; ezt célszerű választani állatok, kabalák, dísz tárgyak elkészítéséhez.

Különböző színű kásagyöngyöt kapnak a tanulók az asztalra. Mindenki saját maga döntse el, hogy ő milyen színnel szeretne dolgozni!

Ezen a foglalkozáson egy-egy négy szziromból és két levélkéből álló virágot alkotunk.

Az úgynevezett egyszálás fűzésnél a szál végét kb. 5 cm hosszan visszahajtjuk. Ezt a dupla szakaszt átfűzzük a kapocs egyik felén, majd a dupla szakaszt áthúzzuk az ott keletkező lyukon. Néhány gyöngyszem után a rövid szálát újabb csomóval rögzítjük. A hosszabb szálon dolgozunk, a rövidebbet egy darabon elrejtjük a mintában.

A virágszirom elkészítésénél egy szem gyönggyel indulunk, a következő hurkolásnál már kettő gyöngyünk lesz, a következőnél három, és így tovább... Következik a két levélke elkészítése. Ugyanezzel a technikával dolgozunk. Csak annyi a különbség, hogy a levél vastagságát két szem gyöngy adja meg.

A munkánk végén a kapocs másik végéhez csomózzuk a szálát, és visszafűzzük egy darabon a mintában elrejtve. Közben még néhány csomót is tehetünk a biztonság kedvéért. Ha nem a kapocsnál fejezzük be „alkotásunkat”, akkor is visszafűzzük a szálát a minta egyik részébe. Ezután a foglalkozás vezetője minden gyereknek kioszt egy kis „mini” virágcserepet, amiben parafa helyettesíti a virágföldet. Az elkészült kis „gyöngyvirágokat” ebbe a parafába szúrjuk bele. Szinte megszólalásig hasonlítanak ezek a gyöngycsodák az igazi cserepes növénykékhöz!

A foglalkozás értékelése

A tanulók végig élvezettel dolgoztak. Kis fejtörést csak az jelentett számukra, hogy milyen színű legyen az általuk készített virág. Segítséget csak az első „szárnypróbálgató” műveleteknél, az alkotás kezdő lépéseinél igényeltek. Élvezettel, nagy odafigyeléssel fűzték a gyöngyöt. A foglalkozás végén őszintén rácsodálkoztak „műremekükre”. Lám-lám, mi ilyet is meg tudunk tanulni!

4. VERSES-ZENÉS GYERMEKMŰSOROK

Előadó:
Kelemen Gyula

Az integrációs művészeti foglalkozások egyik formája a verses-zenés gyermekműsor, mely a költészet játékosságát, zeneiségét kihasználva különösen alkalmas arra, hogy feloldódjanak a gyerekek, és ebben az oldott hangulatban együtt énekeljenek és játsszanak, így maradandó élményben legyen részük. Általános tapasztalat, hogy az óvodáskor versszeretete után a kisiskolások eltávolodnak a lírai alkotásoktól, pedig érzelmi és intellektuális fejlődésükhöz egyaránt kívánatos volna a versek megkedvelése és olvasgatása. Felgyorsult, időhiányos világunkban különösen fontos az értő versolvasás készségének elsajátítása, hiszen a vers a legrövidebb és legtömörebb képi megfogalmazása érzéseinknek-gondolatainknak.

Az integrációs programban meghallgatott költemények – Nagy Bandó András humoros gyermekversei – nagyon sok tematikus játéklehetőséget rejtenek magukban. Kelemen Gyula előadóművész irányításával a gyerekek eljátszották a verseket, mindez elősegítette a költemények jobb megértését és átérzését. Különösen fogékonyak a zenés foglalkozásokra azok a gyerekek, akik a képzés során kevés sikerélményben részesülnek, hiszen a közös éneklés és zenélés feloldja gátlásaikat, és a felszabadultság új értékeket teremt számukra. A vers és a zene kínálta pozitív nevelési lehetőségre, a közös élményszerzésre nagyon hatékony foglalkozási forma a verses-zenés műsor, melyet a költészet napja tiszteletére rendeztünk meg az integrációs program keretében.

4.1 MADARAK TOLLÁRÓL

Verses-zenés összeállítás a költészet napja alkalmából 1–5. osztályosoknak

Résztevők:

a Dózsa György Általános Iskola 2–3–4. osztályos
és a Béke Ligeti Általános Iskola 1–2–3–4–5. osztályos tanulói

Közreműködött:

a zalaegerszegi Énekmondó együttes

Játékos ráhangoló a foglalkozásra

Kelemen Gyula, az Énekmondó együttes vezetője játékos formában, interaktív módon próbálta ráhangolni a tanulókat a versek szeretetére, ismeretére. Első kérdése így hangzott: Mit ünnepelünk áprilisban, pontosabban április 11-én? Igen, a költészet napját! József Attila születésének dátuma ez. Nem véletlen, hogy egyik legnagyobb magyar költőnkre emlékezünk e napon. Mivel is ünnepelhetnénk méltóbb módon, mint versekkel, csodálatos költeményekkel?

A mai alkalommal Nagy Bandó András verseivel ismerkedünk meg közelebbről. Ezeket a verseket zenésítette meg az Énekmondó együttes. A lemez címe, amelyről meghallgathatók e dalok: Madarak tolláról. Ebből a zenei anyagból „csemegézünk” most; több dalt is fogtok hallani tőlünk. A zenés foglalkozáson a Ti segítségetekre is szükség lesz! Próbáljatok aktívan közreműködni, bekapcsolódni a zenés műsorba!

A verses-zenés műsor

Először a Nap című dalt fogjuk előadni. Arra kérünk benneteket, hogy kézmozgásokkal segítsétek a dal szövegét megeleveníteni! (Pl.: amikor a Nap kel, lent van a kezünk; ha delelőre hág, felemeljük a kezünket a fejünk fölé; alkonyatkor a kezünk is lehanyatlak.)

„Van-e szebb, mint a harmatos hajnal,
álmot idézni a felkelő Nappal?”
„Van-e szebb a tűzsugarú délnél?
Arnyékre lelni elvakító fénynél?”
„Van-e szebb a bíbor alkonyatnál,
Erejéből vesztő lenyugvó Napnál?”
Refrén:
„Van-e szebb? Van-e szebb? Van-e szebb?”

Következő dalunk növényekről, a fákról szól. Hét fáról fogunk énekelni. Kik vállalják, hogy egy-egy fa szerepét eljátsszák? Ez a feladat csak annyiból áll, hogy amelyik fáról énekelünk, az azt megszemélyesítő tanuló álljon fel a fa nevének elhangzásakor. (Pl.: „Égnek mered a jegenye...”) Dalba foglalták még a zenekar tagjai a következő fákat: szomorúfűz, óriástölgy, hársfa, nyírfa, diófa, eperfa. A refrént együtt énekeljük: „Udvarunkban hét fa állott, ki ültette, legyen áldott.”

A következő dal címe: Harkály doktor:

„Hipp-hopp, itt vagyok, jó napot
Kipp-kopp, fitt vagyok, gyógyítok...”
„Járok fákat és kérgeket...”
„Harkály doktor és kiváló gyógyász doktor és favágó...”

Ki vállalja közületek, hogy hangszeren felidézi a harkály ütemes fakopácsolását (a dal megzenésítésében is aktív szerepet vállalva)?

A Szarka-barka című éneknél a gyerekek a testtartásukkal, illetve kézjelekkel próbálják meg elmutogatni a szarka mozdulatait! A refrén így hangzik: „Barkán billegő éjszínű szarka / Mindent vinne ő, ha bírná a farka.” Jellegzetes verssorok a dalból:

„Megtolta talicskán, próbálta körmével...”
„Lökött egy könyökkel, megpróbálta háttal...”
„Emelgette lábbal, billentette mellel...”
„Taszította vállal, nyomta türelemmel...”
„Legvégül leroskadt, megpróbálta ésszel,
S alig egy perc alatt végzett az egésszel.”

Melyik rovarról lehet szó ebben a dalban? Felhangzik a refrén: „Züm-züm, züm-züm...” Hát persze! A méhekről van szó; a dal címe is: Méhek. Arra kérünk benneteket, hogy együtt zümmögjete kórusban, mintha tényleg itt tanyázna egy méhraj! Pár jellegzetes verssor a költeményből:

„Láttad-e már, ahogy gyűjti a mézet...”
„Láttad-e már, mikor inni akar...”
„Láttad-e már, mikor lépdél a lépen...”
„Láttad-e már, hogyan él a család?...”
„Otthon az asztalon telve a csuprod,
Csurgathatod, ízleled, édes a méz...”
Refrén:
„Láttad-e, tudtad-e, láttad-e, tudtad-e?”

Melyik kellemetlen állatról lehet szó a következő versben? Hallgassátok csak!

„Csak zümmög, zümmög... zenélve támad...”
„Te meg csak tűröd, sokáig tűröd,
de aztán ráunsz mégis, marja a bőröd...”
„Végül ütsz és vágsz, csapkodsz tenyérrel...”

Hát persze! A szúnyogokról van szó! A dal címe is ez: Szúnyogosdi. Énekeljük együtt a már ismert mondóka szövegét:

„Mefogtam egy szúnyogot, nagyobb volt egy lónál,
Kisütöttem a zsírját, több volt egy akónál.
Aki eztet elhiszi, szamarabb a lónál,
Aki eztet elhiszi, szamarabb a lónál.”

Következő dalunk a Paripám címet viselő vers megzenésítése. Bizonyára mindannyian szeretitek a lovakat, négylábú hú társainkat. Részlet a dal szövegéből:

„Vágtat a réten, vágtat a völgyben,
Vágtat a hegynek a pej paripám...”
Refrén:
„Heej, paripám! Heej, paripám!”
„Ott van a végen, a...
ott van a réten a...
ott van az égben az
én palotám...”

Néhány jellegzetes sor még a versből:

„Baktat az úton, lépdél a réten, járogat vélem a pej paripám...”
„...szárnyal az égben a pej paripám.”

A dal betétjeként elhangzik (közös éneklés a gyerekekkel) :

„Cifra palota, zöld az ablaka, /
Gyere ki te tubarózsa, vár a viola.”

Befejező dalunk nem állatokról szól. Az év, az esztendő tizenkettő hónapjából egyet jelenít meg. Melyik hónapról lehet szó? Segítségül annyit mondunk, hogy az első félév valamelyik hónapja a „fősze-replő”. A versikét, amelyet most zenei kísérettel előadunk, megtalálhatjátok Varró Dániel: Túl a Maszat-hegyen című könyvében. Így szól a vers:

„Az ember most egyre badarabb,
csipognak vígan a madarak,
pittyeg a mobil, hogy föltöltsék,
verseket írnak a költőcskék.

Nyilaznak vaksi kis ámorok,
a kisfiúk lelke háborog,
jön a sok anyuka, noszogat:
hordd szépen széjjel a koszokat.”

Nos, melyik hónapról lehet szó? Nem, nem, nem az április, bár közel jártok a megfejtéshez! Hát persze! A márciusról énekelünk! Ugye, milyen tréfásan fogalmazza meg a költő a tavasz kezdetét? Mivel most is tavasz van (igaz ugyan, hogy már április), ezt a jókedvet, tavaszi frissességet kívánjuk nektek továbbra is! Ügyesek voltatok, köszönjük a lelkes hozzáállást, a „zenei kíséretet”.

A foglalkozás értékelése

A gyerekek végig élvezték a zenés műsort. Aktívan, lelkesen közreműködtek az Énekmondó együttes dalainak előadásánál. Megfogta őket a tréfás versek hangulata, mondanivalója. Mind a mozgásukkal, mind közös éneklésükkel bekapcsolódtak a zenés műsorba. Talán tovább él lelkükben a dalok szövege, dallama, játékossága. Mintha csak egy koncerten lettünk volna...

AZ INTEGRÁCIÓ MEGVALÓSULÁSÁNAK TAPASZTALATAI

A kiadvány bevezetőjében megfogalmazott céljainkat nagymértékben sikerült megvalósítani, a terveknek megfelelően valamennyi program megrendezésre került. Sikeres volt tehát legfőbb törekvésünk, hogy a tanulásukban akadályoztatott és a normál általános iskolában tanuló gyerekek társadalmi integrációját – könyvtári környezetben – művészeti foglalkozásokkal segítsük.

A tanulók integrálása egy-egy alkalommal sok érdekességet mutatott. A mesék drámafoglalkozásokon történt feldolgozásakor nagyobb különbségek voltak a különböző iskolából érkezett gyerekek között. Ennek okát a mentális képességek különbözőségében, valamint ismeretbeli- és kommunikációs hiányosságokban kereshetjük – sajnós a speciális iskola tanulói rovására. A bábos mesefeldolgozásokhoz kapcsolódó rajzos és manuális feladatokba (síkbábok készítése, díszletek rajzolása stb.) azonban ők is aktívan bekapcsolódtak. Tapasztalataink szerint a segítségre szoruló gyerekek életkoruk és képességeik miatt elsősorban a manuális tevékenységekhez (kosárfonás, gyartyaöntés) kapcsolódó feladatokban tudtak megfelelően kibontakozni. Ezeknek a diákoknak a figyelmét elsősorban az alkotás (rajzolás, festés, agyagozás stb.), a produktív tevékenység kötötte le igazán. Mindkét típusú iskola tanulóira jellemző volt, hogy a manuális foglalkozásokon nagyon szívesen vettek részt, igényes ajándékokat készítettek, új technikákkal ismerkedtek meg. Megtapasztalták a tárgyalgató munka hasznosságát, látványos eredményességét, e tevékenység igazi örömforrást jelentett számukra. A játékos verses-zenés gyermekműsorok sikeresek voltak, a gyerekek együtt játszottak és énekeltek. Emellett ezek a programok fejlesztették irodalmi és zenei ízlésüket is.

A tanulásban akadályoztatott tanulók szociokulturális háttere sok hiányosságot mutat, ezért minden kulturális programnak, ami az iskola falain kívül zajlik, óriási jelentősége van számukra. A segítségre szoruló és az ép gyerekeket kísérő pedagógusok véleménye szerint is a programokra a gyerekek várakozással készültek, szívesen jöttek a könyvtárba, ahol mindig „szeretetteljes, türelmes és kedves” fogadtatásban részesültek.

Véleményünk szerint a 8–12 éves korú gyermekekkel való integráció eredményesnek bizonyult, hiszen ebben a korban a legfogékonyabbak a gyerekek az előítéletek nélküli, természetes kapcsolatok kialakítására. Az önfelelt játék, a barátságos könyvtári környezet, a rendszeres találkozás mind-mind hozzájárult ahhoz, hogy a gyerekek jól érezzék magukat együtt.

Összegzésképpen megállapíthatjuk, hogy a programsorozat foglalkozásai során lehetőségük volt a gyerekeknek kibontakoztatni ügyességüket, az olvasáshoz fűződő kapcsolatuk is erősödött. A nehézségekkel közösen szembenézhettek, és ezek megoldásában egymásnak segítséget nyújtottak. A közös alkotás és játék, valamint a mesék-versek átélése közben kibontakozó szép gondolatok, élmények elősegítették egymás elfogadását, a szolidaritás kibontakozását. A programsorozat zárásaképpen a speciális iskola tanulói meghívták a Dózsá-iskolásokat egy játékos vetélkedőre, ahol a szervező könyvtárosok zsűritagokként vehettek részt. A gyerekeket tanító pedagógusok mindvégig partnereink voltak abban, hogy célunk, az integráció minél hatékonyabban megvalósulhasson. A pályázati támogatás segítségével megvalósuló foglalkozásokon szép és felemelő pillanatokot élhettünk át a gyerekekkel közösen.

EMLÉKLAP

4.osztály

részére

szeretettel

a Deák Ferenc Megyei Könyvtár
integrációs foglalkozásain való részvételért
a 2007/2008-as tanévben

Útravaló:

**„Boldog, aki jól olvas.
Aki jól olvas, boldogul!”**